

IRO SANKINARE PABLO JOTYAANTZINIRI ROMA-SATZIITE

Ovethataantsi

1 ¹Naaka Pablo osankinatzimirori, iromperatane Jesucristo nonatzi, tema iriitake kaimashiretakenari notyaantajanorite, irijatzi pairyaakena nonkamantantero Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Pava. ²Iroka Kameethari Ñaantsi iroora ishinetaantakeri Pava, otzimi jiñaaventakeri pairani kamantantaneriite Osankinatasorentsiki, ³tsika ikantakota Itomi, Avinkatharite Jesucristo, itzimi kempitapaakari eenchaaniki itzimakera icharinetavakari David-ni. ⁴Ikanta jañagairanki, aripaitera joñaakantakari Itomi Pava jinatzi otzimimotziri ishintsinka, tasorentsishireri jinatzi. ⁵Ikamintha Cristo okanta ikaminthaantaanari Pava. Iri pairyaakenari notyaantajanoritai, nonkamantayetairi pashinesatzi atziri kaari asheninkata, inkempisantayetaita iriroriite. ⁶Eejatzira eerokaite Roma-satzi ari akaratzitaka ikaimashiretai Jesucristo. ⁷Ikaimashireyetaimi pintasorentsishiretai pikaratzi pinampitaro Roma-ki. Iretakotane Pava pinayetzi. Onkamintha ineshinonkavaitaimi Ashitairi Pava, eejatzi inkempitayemi Avinkatharite Jesucristo, piñaayetero kameetha pisaikayete.

Ikovi Pablo irareetyaari Roma-satziite

⁸Jiroka netavakyaari nonkante: Nopaasoonketziri Pava, okantakaantziro

okaratzi jantziri Jesucristo. Nopaasoonketakoventzimi eerokaite, tema ithonka ikemakoyeetakemi tsikarikapayeeni tsika pikantayetanaa pikempisantayetai. ⁹Ari nokantapiintanaatya noñaañaatakoventzimi. Iriira Pava iyotatsi, itzimi nantavaishintsitaineri noñaaventanairo Kameethari Ñaantsi tsika jiñaaventakotara Itomi. ¹⁰Aririka noñaañaateri, nokovakotziri ishinetainaata niyaate pisaikaiyini eerokaite, iroorika inkovakaakenari naaka. ¹¹Tema nokovatziiitaitake noñaayetemi. Nokovi nonkaminthaashireyetemi onkantya paavyaashireyetantyaari. ¹²Ari onkantya nontharomentakaantyaamiri eeroka, piñaakenarika naaka tsika nokanta naventaashiretari Cristo. Ari pintharomentakaiyaanari naaka, noñaakemiri eejatzi eerokaite tsika pikanta paventaa-shiretari.

¹³Iyekiiite, nokovi piyotaiyeni iro nokinkishiretapiintaka niyaate pisaikaiyini eerokaite onkantya noñaantayetyaamiri povapyaayetaiya, nokempitaakerira pashinesatziite atziri. Iro kantacha, osheki otzitzikapiintakenari. ¹⁴Iro kantacha ontzimatyey niyaatashiyetairi Griego-thataintsiri, kaari griego-thatatsine, iyovaiyetanaatsiri, eejatzi kaari iyovaiyetatsine. ¹⁵Irootakera, nokovantari noñaaventairo eejatzi Kameethari Ñaantsi janta pinampiyetaro eerokaite Roma-satziite.

Itasorenka Pava ovavisaakotantatsi

¹⁶Tema te nompashiventakonetyaaro naaka noñaaventero Kameethari Ñaantsi. Tema iro oshiyajaantakarori iroomi itasorenka Pava, iro ovavisaakoshireyetairine maaroni kempisantayetaatsine. Nokempitaakerora naakaite no-judío-yetzi, naakatake etanakaro nokempisantanake, ipoña jimpoiyyeta-paake griego-thataintsiri. ¹⁷Tema iro Kameethari Ñaantsi kamantakotziriri Pava tsika ikanta itampatzikashiretakairi atziririite. Arira ikantakaanta irirori iraventaashireyetaanakyaaririka. Tema irootake josankinayeetantakarori, kantatsiri:

Tampatzikashire irinaatyee aventaa-shireri, ari iriñeero irañaaantai-yaaro.

Kaariperoshireriite inatzi atziririite

¹⁸Iriima atziririite kaari tampatzikashire-yetatsine, thainkatasorentsitatsiri, ikisaneentaperotaitakeri Pava, joñaakan-tataikero iyatsimanka janta inkiteki. Tema irikaite kaariperoshiretapiintatsiri, kempitavaitaka irotzikayetatyeeeromi kyaaryoori eero jiyotakoyeetantarori.

¹⁹Tema jiyotakovetari iriroriite Pava. Iri Pava kantakaarori jiyotakovetantakarori.

²⁰Tema ovakera jetanakaro Pava jovetsikakero kipatsi, ari iriyotemi atziririite tzimatsi Pava, jiñaayetakerora irovetsikane. Ari onkantya inkinkishire-tantyaarimi otzimimotziri Pava ishintsinka, kañaaneri jinatzi irirori. Tekatsira otekañaanetachane iroñaaka, inkantayevetaiya: “Tera niyotero.” ²¹Aña jiyotakovetaiyarini Pava, temaita iñaapinkathatapiintairi, te impaasoonke-tapiintairi eejatzi. Intaani ipampithashire-takotapiintashivaitanakaro kaariperotatsiri, iroatzi kaari ikinkishiretantanaa kameetha. ²²Ikantayevetaiyani:

“Iyotaneri nonatzi,” iro kantacha aña masontzishireri jinayetanai. ²³Iro opoñaantari jovashaantziro iñaapinkathavetari Pava, itzimi kañaanetatsiri. Ari jetayetanakaro iñaapinkathayetziro ovetsikaantsi iroshiyakaaro atziri, tsimeri, piratsi, eejatzi ikaratzi kamathayetsiri kipatsiki.

²⁴Irootakera ishinetantakarori Pava irikaite ayimaneenteri iyaariperonka. Irootake jantantapiintakarori okaratzi impashiventaventyaari.

²⁵Jovashaantaminthatashitana-karo ikempisantavaantetziri Pava otzimi kyaaryootatsiri, intaani ikempisantayetanakero thaiyaantsi. Jiñaapinkathayetanakero jovetsikayetziri, oshiyavaitakaro iroomi omperatyaarinemi. Temaita iñaapinkathatanairi Pava itzimi ovetsika-yetakerori maaroitene iroka, tsika itzimi añaapinkathatapiintziri aakaite. Ari onkantyaari.

²⁶Irootakera ishinetantakarori Pava irikaite ayimaneenteri inevetashivaitane. Irootake jantapiintantakarori okaratzi impashiventaventyaari. Ari etanakarori tsikarika okaratzi tsinaneete opaantashivaitantayeta. ²⁷Ari ikempiyetanakari eejatzi tsikarika ikaratzi shirampariite, ipaantashivaitantanaka, iro inevekipero-yetaka impaantavakaiya ishiramparinkakiini, jantayetanakero impashiventaventyaari. Irijatzimaitaka ovasankitavaitaincha okantakaantziro ikenakaashivaitakari.

²⁸Iro opoñaantari ishinetayetziri Pava irikaite ayimaneentavaiyeteri iyaariperonka, iroora jantantayetakarori kaari aritatsine. Tema te inkinkishiretakotapiintanairi Pava. ²⁹Iro jantapiintayetanake kaari tampatzikatatsine, imayempivaitzi, ipaantavaitanta, jineveperokivaiyeteri kireeki, jantayetziri kamaaroyetatsiri, jinevetantakovaita, jovantavaiyeta, jimaimanetavakaavaiyeta, jamatavi-

tantavaiyetzi, ikaviyantavaiyetzi, ³⁰ikishimatantavaitzi, ithaiyakotavakaavaita, ikisaneentavaitziri Pava, ikaviyavorotan-tavaitzi, ikantakaaperovaita, jiñaapero-vaiyeta, jiyotashivaiyetaro kaariperotatsiri, ipiyathavaiyetari ashitariri, ³¹imasontzishirevaiyetake, te irimonkaravainetzi, te irinethaantaneyete, te irariperotantayete, te irineshinonkatantayete. ³²Jiyovetaiyaroni irikaite okaratzi ikantakaantakeri Pava, ikantake: “Ikaratzi matayetakerone iroka inkamayetai.” Iro kantacha, eekero jantapiintayetanakitziro, joiminthatakaayetakari pashineete irimayetero.

Tampatzika jinatzi Pava aririka iriyakoventante

2 ¹Kempitaka pikantashirevaitaiyini eeroka, “Ontzimaty e irovasankitaayeeteri irikaite ikaariperotake.” Eero pikantavaitziro iroka. Tema aririka piyakoventavaiteri pashine atziri, eerokatakera iyakoventashivaitaincha. ¿Tema pantapiintero eeroka kaariperori? ²Iro kantacha ayotaiyini tampatzikashire jinatzi Pava aririka iriyakoventante. Iri ovasankitaayetziri ikaratzi matayetakerori iroka. ³Eerokaite patzirinkakiini, pikantapiintaiyini, “Ontzimaty e irovasankitaayeeteri irikaite ikaariperotake,” ¿Piñaajaantakema eero jovasankitagaimi eeroka Pava? ⁴¿Pimanintatziirima irika neshinonkatziitakamiri, itzimi oyaakoneentamiri, itzimi amatsinkaventamiri eejatzi? ¿Tema piyotakotero iroora jamatsinkaventantakamiri onkantya irovashaantakaantyaamirori piyaariperonka? ⁵Eeromi pikovi povashaantairo piyaariperonka, arira piñero papeshtaiyaaro iyatsimanka Pava. Tema apaata, aririka iroñaakantapaiteitairo iyatsimanka, iramenakoyetairorika maaroitene, tampatzikara inkantya irovasankitaantayetai. ⁶Onkempivai-

tyaaro impinayetairimi maaroitene okaratzi jantayeetakeri. ⁷Iri Pava añaakaayetairine ikaratzi kamaitanakarori kameethari, irootakera jiñaamampyaantakarori irovaneenkaro, jiñaamampyaaro iñaapinkathayeetairi, jiñaamampyaaro inkantaitayeeni irañaanetai. ⁸Iro kantacha, katsimakira inkantaiya Pava irovasankitaayetairi ikaratzi kamaitapiintanakarori inevetashivaitari, itzimi piyathavaitakariri, imanintavaitakero kyaaryootatsiri. ⁹Inkemaantsivaitaiya, irovashiretziitaiya maaroitene kamaitapiintakarori kaariperori. Iriira etanakyarone iriñeero nosheninkapayeeni judío, impoña irimpoi yetapaake griego-thatsiri. ¹⁰Iriima kamaitapiintakarori kameethari, ari irovaneenkayetaiya, iriñaapinkathayeetairi, kameetha isaikayetai. Iriira etanakyarone iriñeero nosheninkapayeeni judío, impoña irimpoi yetapaake griego-thatsiri. ¹¹Tema tekatsi atziri iramaakinete Pava.

¹²Maaroitene kaari kemakoterone Ikantakaantaitane, ari ompeyakaashitaiyaari iyaariperonka, tema eero jamenakoyeetairi jimonkarataakerorika Ikantakaantaitane. Iriima ikaratzi kemakovetakarori, ari iramenakoyeetairi jimonkarataakerorika. ¹³Tema ikaratzi kemakovetaajatakarori Ikantakaantaitane, kaarira irika tampatzikashiretzi motakeriri itzimi monkarayetakerori. ¹⁴Irikaite kaari nosheninkayeta, kaari kemakovetyaarone Ikantakaantane Moisés-ni, kaari ñaayevetyaarone tsika osankinata, iro kantacha jimonkaraminthavaitashitakarori tsikarika okaratzi. Okempivaitakarora ontzimatyeeimi pashine ikantakaantaitane irashitaiyarimi iriroriite. ¹⁵Okempivaitakarora iroka Ikantakaantaitane osankinashiretanta-kyaarimi, tema jiyotayetziro ompaitya irantayeeteri. Aririka irimonkaratairo,

kimoshire inkantya. Eerorika jimonkara-yetziro, okempivaitakaro apaniromi iriyakoventavaitakya, tema jiyotakero ikaariperovaitake. ¹⁶Irootajaantakera irantayetairi apaata aririka inkantairi Pava irika Jesucristo: “Pamenakoyetairo maaroitene jantayetakeri iromananeekiini atziiriite.” Irootakera nokantakotapiintakeri noñaaventzirora Kameethari Ñaantsi.

Judío-payeeni ipoña Ikantakaantaitane

¹⁷Iroñaaka nonkantayetemi eerokaite judío nosheninkayetane. Kempitaka pikantaiyake eerokaite: “Niyotakotziro Ikantakaantaitane. Niyotziro Pava. ¹⁸Niyotziro okaratzi ikoviri. Niyotziro tampatzikatatsiri, tema jiyotaayetakenaro Ikantakaantaitane. ¹⁹Ari onkantake niyotayeri kaari iyoterone, kempitainchari irimavityaakitatyeeemi, nonkempitakaantero nonkitainkatakotatyeeerimi saikayeta-tsiri otsirenikitzi. ²⁰Ari niyotaayetairi masontzishireri. Kantatsi niyotairi kaari iyovaitatsine, kempivaitariri eenchaaniki. Tema otzimimotana naaka Ikantakaantaitane. Irootake matzirori iyotaneperotakaanta.” ²¹Aririkami okantaka piñaavaitake piyotaayeteri pashine, ¿Piyomatsitakema eeroka? Tema pikantapiintzi eeroka: “Eero pikoshitzi.” ¿Tema pinkoshinete eeroka? ²²Pikantapiintzi: “Eero pimayempitzi.” ¿Tema pimayempinete eeroka? Pikantapiintzi: “Eero piñaapinkathatziri oshiyakaantsi.” ¿Tema pinkoshitasorentsitanete eeroka? ²³Pikantakaaperovaitake eeroka piyotakotziro Ikantakaantaitane. ¿Tema pipiyathataro eeroka, ari okanta pithainkantakariri Pava? ²⁴Tema ari okanta josankinayeetakeri, kantatsiri:

Eerokaite kantakaantakerori, iro ithainkatasorentsitantakari pashinesatzi atziiriite ipaiyaaminthavaitashitakari Pava.

²⁵Ikaratzi monkarayetzirori Ikantakaantaitane, arivetacha itomeshitaanitaka,

tema irootake oshiyakaaventzirori jashiyetari Pava. Iro kantacha terika irothotyeeero irimonkarayetero maaroni Ikantakaantaitane, amenaashivaitakara itomeshitaanita. ²⁶Iriima pashinesatzi kaari asheninkata, kaari tomeshitaanitachane, aririka irimonkaraminthatashitakyaaro Ikantakaantaitane, iriitakera kempiperotanaiaarinemi tomeshitaaniri, tema jashiperotatyaari Pava. ²⁷Impoña irika kaari tomeshitaaniri monkaraminthatashitakarori Ikantakaantaitane, iriira amenakotaimineri apaata kyaaryoorika pimonkarayiro okaratzi piyotakotziro, pipiyathatakarorika, iri iyakoventemine, irovasankitagaitemi, okantavetaka tomeshitaaniri pinavetaka eeroka.

²⁸Tsikara akantayeta koñaaroini avathaki, tera iro kantakaantajaanterone ipaitantayeetari “Judío.” Ari okempitari atominthavaitashitapiintaka avathaki, tera iro kantakaantajaanterone apaiyetantakari “tomeshitaari.” ²⁹Aña opoñaantari a-judío-yetzi iroora kantakaantzirori tsikara akantashireyeta. Ari okempitzitari eejatzi añaantakarori atomeshitaka, iroora kantakaantajaantakerori ashiretakari. Tera iro amonkaraminthavaitashitanyaarori osankinatachari, onkantya intharomentaventantairi asheninkapayeeni, aña ashiretakarira Pava, ari intharomentaventayetai irirori.

3 ¹Kempitaka pinkantake eerokaite: ¿Tekatsima apantaine aakaite a-judío-tzi? ¿Opaitama atomeshitaaritantari? ²Nokantzi naaka: Oshekira apantairi aakaite. Jiroka etanakarori, iriira avaisatziite etakarori jiñaanatakeri Pava. ³Tema tzimatsi tsika ikaratzi avaisatziite te iroisokeroyetyaari Pava, ¿Irooma ompoñaantyaari Pava irovshaantero joisokeroyetanta? ⁴Te ari onkantya. Aña okantavetaka ithaiyanevetaka maaroitene atziiriite, Pava irirori te inthaiyanetya. Ari okantzi josankinayeetakeri, kantatsiri:

Ari pikantatya eeroka, tampatzika
ñaaneri pinatzi,
Eerokami iramenakoyeetaimi, ari
panaakotantakemi.

⁵Tema antapiintayetzirora kaariperon-
kantsi, oñaakantziro tampatzikashire
jintatzi Pava. Kempivaitaka ari ankanta-
kemi: Iroora noyaariperoshirenka
oñaakantziro ovana ikameethaperota-
taike Pava, ¿Opaitama irovasankitaamen-
tantaanarori okaratzi oñaakantziro
ikameethaperotataitzira irirori? Kaarira
tampatzikashireri. (Arira okanta
akinkishirevaitari aakaite atzirinkakiini.)
⁶Tera ari onkantzimaitya. Kaarimi
tampatzikashireri Pava, eerotya jamen-
kovaiyetairimi osavisatziite, irovasanki-
taavaitairi. ⁷Kempitaka akantzi:
¿Opaitama irovasankitaantyaanari Pava
nothaiyaka, tema nothaiyapiintakara iro
kantakaantakarori jiñaapinkathayeetan-
tari Pava tera ithaiyaneta irirori? ⁸Kempi-
taka akantake eejatzi: ¡Thame ankaaripe-
rote! tema iro oñaakanterone kameethari.
(Irojatzi jiyakoventaitakenari naaka
noñaaventakero kempitakarori iroka,
omaperotatya.) Iro kantamaitacha
irootake aritatsi irovasankitaayeeteri
ikaratzi ñaavaitziro iroka.

Tekatsira tampatzikashireri

⁹¿Irooma kantakotacha jaka,
a-judío-yetzira aakaite te apantaperotai,
eero okantzi anaakoyeteri pashinesa-
tziite? Ari okantari, tema aritake
nokantzitaka maaroitani akarataiyakeni,
kempivaitakami ompeyakaashivaitakaimi
ayaariperonka, okantavetaka a-judío-tzi
eejatzi kaari judío-tatsine. ¹⁰Tema aritake
osankinakotaka, kantatsiri:

Tekatsira tampatzikashireri, te
intzimaajate aparoni.

¹¹ Te intzime kemathavaitaneri.

Tekatsira kovakovatairine iriyotairi
Pava.

¹² Ithonka ipiyashiretaiyakani, tekatsi
apantyaarine.

Te intzime impaitya matapiintairone
kameethashireri.

Te intzimaajate aparoni.

¹³ Kaariperoñaanevaitake, okempivaita-
karo ithano iroomi omorona tsika
ikitayeetziri kaminkari.

Amenenetaka ithaiya,
Kepiyavaantevaitake joshiyakari
ikanta maranke.

¹⁴ Tema ikishimavaitantapiintake,
ikaviyantayetzi.

¹⁵ Amekiitaka jiyaayetzi irovamaante,
ikovi inkapathainkatakaante.

¹⁶ Ipampithavokitapiintakero tsika
ikenayeetzi japerotantaitzi, ikovi
inkemaantsitakaantavaite.

¹⁷ Te impampithavookitapiintairo
jatachari tsika isaikayeetai kamee-
tha.

¹⁸ Te iñaapinkathaakitairi Pava.

¹⁹ Ayotzimaita iriyakoventairi Pava
maaroitani pankiventavaitakarori
irimonkarayeteromi Ikantakaantaitane.
Eero okantai irotekañaanetaiya inkante:
“Tetya namaakivaitero.” ²⁰Tema te
intzime impaitya matakero irimonkara-
yero Ikantakaantaitane, ari onkantya
inkantantyaariri Pava: “Tampatzikashire
nonatzi.” Aña aririka ayotakoperotanairo
Ikantakaantaitane, arira ayoperotziro
ovana akaariperokitake.

Pava ovatampatzikashiretai, aririka aventaashiretanaiyaari

²¹ Iro kantamaitacha, ovakera iroñaaka,
joñaakairo Pava tsika okanta antampatzi-
kashiretantaiyaari. Te oshiyaro pairani,
apankiventashivaitakarora Ikantakaantai-
tane onkantya antampatzikashiretantai-
yaarimi. Irootakera josankinatakoyetakeri
kamantantaneriite, irojatzi josankinata-
kotajaantaitakeri Ikantakaantaitaneki.

²² Iriira Pava ovatampatzikashiretaineri,

aririka aventaashiretanaiyaari Jesucristo, ankempisantanaيري irirori. Iroñaaka tera anashiyetaiya tsikara ikantayeta pashineete, ²³aña maaroiteni akaaripero-shiretake. Irootakera eero aritanta añaayetairo irovaneenkaro Pava. ²⁴Iro kantamaitacha, Pava, jovatampatzikashi-reyetai, jineshinonkatziitantara irirori jotyaantairi Cristo Jesús ipinaventayetaira aakaite. ²⁵Irootake jotyaantantakariri Pava inkapathainkatzimentai Cristo jovamaitakeri, ari onkantya irotsimayaaantaiyaariri Pava aventaashiretaiyaa-iririka Cristo. Iro jimatantakarori Pava iroka, iriñaantayeetyaariri ari ikantaita-tyaani itampatzikashiretzi irirori. Pairani Pava osheki ikisashivetakaro iyaariperonka atziririite, amaaki ikantapiintakero. ²⁶Irooma iroñaaka, okempivaitaaro iroshepithatakairomi ayaariperonka, jovatampatzikashireyetai. Ari okanta itampatzikashiretantari irirori, ari okantzitari eejatzi itampatzikashireta-kaantariri ikaratzi aventaashiretanaariri Jesús.

²⁷¿Tzimatsima iroñaaka ankantakaape-roventaiyaari? Tekatsira. ¿Opaitakama? ¿Irooma kantakaantzirori tera intzime impaitya monkaratajaanterone Ikantakaantaitane? Kaarira, aña iro kantakaantzirori aventaashirenka.

²⁸Eerora okantzi inkantakaaperovaitya tampatzikashireri, tema tera inkitsirinkero ipankinaventavaivetakaro irimonkarayereromi Ikantakaantaitane. Aña intaani jimatataikero javentaashiretaarira Cristo. ²⁹¿Intaanima aakaite a-judio-yetzi jantzimoyetairo Pava? Tera. Aña ari akaratairi kaari asheninkayeta, jantzimoyetairo maaroiteni. ³⁰Tema Pava aparoni ikanta, tsika ikantajaantayetaira aakaite jovatampatzikashireyetaira, arira inkempitaayetairira eejatzi kaari tomeshi-taaritachane. ³¹¿Nomanintatziroma naaka Ikantakaantaitane noñaaventakota-

kerora aventaashirenkantzi? ¡Tera ari onkantya! Aña apantaro iroka.

Joshiyakaaventantzi Abraham

4 ¹Thame ankinkishiretakotavakeri charinetanakairi Abraham-ni. ¿Tsikama ikantaitakeriri irirori itampatzikashiretantaari? ²Iroomi ipankiventane Abraham-ni tampatzikashiretakairinemi, aritakemi inkantakaaperovaitakyaami irirori. Eeromaita ikantakaaperoventaarimi Pava. ³Jiroka okantziri Osankinajano-rentsi:

Javentaanakarira Pava irika

Abraham, irootakera ikempita-kaantaariri itampatzikashiretane.

⁴Thame oshiyakaaventavakero: Aririkami irantavaite aparoni atziri, ipinayeetziri. Tera jineshinonkatashiyeetakari, aña ipinayeetatziri jireevetayeetakari jantavaitake. ⁵Iriima kaari antavaitatsine, impoña iriñeero impinatashiyeetyaari, jineshinonkayeetatyari irika. Arira ikantzitaari atziri thainkatasorentsivaitatsiri pairani, javentaashiretaarira Pava, aritake iriñeero irovatampatzikashiretai. Ari jineshinonkataariri javentaashiretaarira, te impankiventavaitaiyaaro jimatantaarori. ⁶Eejatzi David-ni jiñaaventzitaro inkimoshiretakaayetairi Pava itampatzikashiretane, inkarate kaari ñaayerone iriñaashintsivaiventyaaro, ikantake:

⁷Kimoshirera inkantaiya atziri itzimi ipeyakoyeetairi ikaaripero vetaka, Okempivaitaaro iromanakoyeetaa-tyeenerimi iyaariperonka.

⁸Kimoshirera inkantaiya atziri, itzimi ipeyakoperotaineri Pava iyaariperonka.

⁹Irikaite intzime kimoshireyetaatsine, ¿Intaanima aakaite akaratziri ipaiyeetai “tomeshitaari?” Kempitaka tera, aña ari joshiyayetai eejatzi aakaite kaari tomeshi-tachane. Pinkinkishiretero akantakeri:

Javentaanakara Abraham, irootakera ikempitakaantaitariri tampatzikashiretaneri.

¹⁰¿Tsikapaitema ikempitakaantaari Pava irika Abraham-ni itampatzikashiretane? ¿Aripaitema jimatakero itomeshitaarita-kara? ¡Tera! Aña tekeramintha. ¹¹Iroora jimpoyaavaita Abraham-ni itomeshitaarita. Tema iroka tomeshtaaraantsi aririka ompiomatsitanake iro jiyoyeetan-tari javentaayeetari Pava. Iro kantacha Abraham-ni javentaitzivitakari Pava, aritake jovatampatzikashiretzitaitakari tekeramintha intomeshitaarite. Arira ikantaka Abraham-ni jetantakarori itampatzikashiretakaitziri. Irootake ikempitakaantaitakariri iriitakemi charinentyaaririmi maaroitenei tampatzikashireriite, te onkovajaantaiya intomeshitaarite. ¹²Omaperovetatya aakaite ipaiyeetai “tomeshtaari” aakatake icharineperotane Abraham-ni, akaratziri eejatzi atomeshitaarita. Iro kantacha tera iro ankempitajaaantantyaari ikantara irirori itomeshitaarita, aña aventuraashiretanaarira Pava, ikempitaakerora irirori Abraham-ni, javentaashiretzitakari tekeramintha intomeshitaarite.

Iro aventuraashirenka añaantaiyaarori ishineyetakairi

¹³Tema ishinepaitetakeneri Pava irika Abraham-ni itsipataakerira inkarate charinentyaarine, ishinetzitaitakaniri tekeramintha osankinatya Ikantakaantaitane. Intaanira javentaashirematitanakara Abraham-ni. ¹⁴Tema inkarate ñaayetairone ishinetanane Pava, kaarira irikaite pankiventaventashivaitarori irimonkarayero Ikantakaantaitane. Arimi onkantaayami, amenaashivaityaami aventuraashiretari Pava, tekatsira apantyaarone ishinetaakairi. ¹⁵Itzimirika pankiventavaitarori irimonkatero Ikantakaantaitane, intaani iriñeero

irovatsimayeri Pava tera inkitsirinkero. Tema eeromi otzimakemi Ikantakaantaitane, eero otzimimi eejatzi ikenakaashii-tane.

¹⁶Irootakera, itzimi ñaayetairone ishinetanane Pava, iriyetakera ikaratzi aventuraashireyetaariri jineshinonkatziitanta irirori. Ari onkantya maaroitenei icharineyetaari iriñaayetairo, tera intaani añaayetairo aakaite judío, itzimi ipayetajaantaitakeri Ikantakaantaitane, aña maaroitenei inkarate aventuraashiretaiyaa-rine Pava, oshiyakotaariri Abraham-ni. Ari oshiyavaitaaro incharineyetaimi Abraham-ni maaroni aakaite. ¹⁷Irootakera josankinayeetantakarori, kantatsiri: Aritake noshekyaagaimiri charinentyaamine, eero okantaajatai isheninkamirinkatavakagaiya.

Iroora iroka ishinetanane Pava. Irootake javentaashiretananakariri Abraham-ni. Omaperotatya irimonkaratairo Pava iroka, tema kantatsi irirori iriñaakaayetairi kamayetatsiri, irijatzi ovetzikayeta-kerori kaari tzimayevetachane pairani. ¹⁸Jirokake ikantakeriri Abraham-ni: “Aritake noshekyaagaimiri charinetyaa-mine.” Iroora ikempisantantakariri Abraham-ni, okantavetaka osheki

opomerentsitzimovetakari inkempisantan-tyaariri. ¹⁹Tera irovashaantapaintero kápiche javentaashiretanakara. Eekero ipampithashiretakotapiintanakityaaro iroka, ikantzi: “¿Tsikama onkantaajatyaa iroka? Aña tzimataike naaka 100 nosarentsite. Irootzimatake nonkamake. Iroka notsipa, Sara, te ovaiyantane.”

²⁰Ari okantavetaka ikinkishirevaitakaro iroka, te inkisoshireventero okaratzi ishinetakeriri Pava, te okantzimoneenta-vaityaari javentaashiretakarira. Aña eekero jimaperotanakitziro javentaashiretzitaitanakari, ari ikantapiintanakitziro itharomentapiintanakari. ²¹Jiyoperovaitake Abraham-ni ari irimatakero Pava

okaratzi ishinetakeneriri. ²²Irootakera ikempitakaantaariri itampatzikashiretane. ²³Iroora josankinatakaantantakarori Pava tsika okantakota iroka. Tera irosankinaminthatakaantashityaaro onkantya añaapinkathatantyaariri Abraham-ni. ²⁴Aña iro josankinatakaantantakarori onkantya ayoyetantaiyaari inkempitakaantai itampatzikashiretane eejatzi aakaite, aririka aventaashiretanaiyaari itzimi ovañagairiri Avinkatharite Jesucristo ikamavetaka. ²⁵Tema iri Cristo itzimi kamimentayetairi aakaite, okantakaantziro akaariperovaitake. Irijatzira Cristo añagaatsi okanta itampatzikashiretakaantayetairi.

Opoñaantari itampatzikashiretakaitai

5 ¹Jiroka okantakari. Iroora aventaa-shirenka tampatzikashiretakaayetairi. Irootakera ariperotantaariri Pava. Iriitakera Jesucristo matakayaetairori iroka. ²Tema aventaashireyetaarira Jesucristo, jiyotakayaetairo iroñaaka iyaminthaane Pava anayetai. Kimoshirera akantayetaa añaayetairora apaata irovaneenkaro Pava. ³Iro kantamaitacha tera intaani ankimoshirevente iroka, aña ankimoshireventziyaaro eejatzi avishimoyetaineri. Tema ayotaiyini aririka añaayetero ankemaantsivaitya, iroora ompoñaantyaari ankamaitanetya. ⁴Aririka ankamaitapiintanetanakya, ari añaayetakero aavyaashireyetanete. Aririka aavyaashirevaitapiintanakitye, ari añaayetairo aventaaperotanaiyaari oyaakoneentane. ⁵Eerora jamenaakaashivaitai oyaakoneentane. Tema aritake añaataikero okaratzi jetakoperotakai Pava, jotyaantakairi Itasorenka okempivaitakero irisakoperotaityeenerimi.

⁶Okanta ikovapaitetakera Pava, aripaitera ikamimentajaantayetakai Cristo, okantavetaka athainkatasorentsi-vaivetaka, tera aavyaavaitanete.

⁷Tekatsira matapiintaajaterone inkamimentereri pashine atziri. Okantavetaka kantatsi añee kamimenterine aparoni atziri kameethashireri. ⁸Iro kantacha okantavetaka aakaite kaaripero-shireri anayevetaka, ikamimentakai Cristo. Osheki jetakotziiyetakai Pava, jotyaantakeri Cristo inkamimentayetai. ⁹Jotyaantakeri Cristo inkapathainkatzi-mentai onkantya intampatzikashiretakaantayetairi. Arira jimatataikero iroka eenirora akaariperoshirevaitaiyini, ¿Aritatsima iroñaaka antharovakaavai-tyaari iraperoyetai aritakera jovatampatzikashireyetaira? ¹⁰Tema eeniropaite-ranki akisaneentavaitziri Pava, jotyaanta-kairi Itomi inkamimentayetai, ari okanta ariperotantaariri. Ari okanta eejatzi ayoperotantaari aritake avisakoshireyetai, tema jañaamentai Cristo. ¹¹Ari okantakari, ikimoshiretziitakaayetai Pava, tema iri Avinkatharite Jesucristo ariperotakaayetairiri.

Adán ipoña Cristo

¹²Pairani aparonimacheeni shirampari etakaantanakarori ikaariperotake. Iro ovasankitagaaitsi jiñaakeri, ikaamaneyetai. Irojatzira antetanainchari maaroiteni icharineeteki, ikaariperoyetanake maaroiteni osavisatziite, ikaamaneyetanake. ¹³Iroora avisaintsiri tekeramintha irosankinayeetero Ikantakaantaitane. Tema irikaite añaayetaintsiri pairani tekeramintha irosankinayeetero Ikantakaantaitane, onashitya onkarate iriyakoventayeetairi. Iriima irikaite impoiyeetatsiri itzimayetai ikaratzi piyathatakarori Ikantakaantaitane onashiyetaira eejatzi iriyakoventayeetairi. ¹⁴Iro kantacha ikamakitzí Adán, ikamiyetai eejatzi charinetajaantanakariri irirori okantavetaka onashiyetaka iyaariperonka. Iroora jatakotanaintsiri irojatzí itzimapaitetantakari Moisés-ni.

Iriira Adán oshiyakaaventakariri pashine shirampari pokaintsiri osamanitakera, ¹⁵iriitakera Jesucristo irika. Jiroka okanta joshiyakaaventaitakeri: Atzirimacheeni jinake Adán, ikaariperovaitake, iriitake kantakaantakerori ikamayetantakariri osheki atziriite. Eejatzi ikempitzitakariri Jesucristo, atziri jinake irirori, ikamimentake, iri kantakaantakerori jañaashireyetantaari osheki pashine atziriite, ikantakaantakero Pava jineshinonkantan-tzi. ¹⁶Iro kantacha Pava jinashivaitakaro jineshinonkantantaka irirori, te iroshiya-kotyaari etakaantanakarori ikaariperovaitake. Tema iyaariperonka aparonitatsiri atziri, iroora kantakaantakerori jovasankitaayeetantaari osheki atziriite. Irooma ineshinonka Pava iroora kantakaantakerori jovatampatzikashireyetantaari oshekitatsiri ikaariperovaivetaka. ¹⁷Tema ikaariperopaitetakeranki Adán, kempivaitanakami atziritanakityeemi “Kaamane-tantsi” iro otzikavaitakyaarimi atziriite. Irooma jineshinonkayetantaara Jesucristo, okempivaitanakaro atziritanakityeemi “Añaantarentsi,” iro onampiye-tanaiyaarimi tampatzikashireyetaatsiri.

¹⁸Jiroka okaratzi noshiyakaaventakotziri: Aparoni shirampari kaariperotaintsi, iri kantakaantakerori jovasankitaayeetan-takari osheki atziriite. Ipoña aparoni pashine kameethashireri shirampari, iri kantakaantakerori iravisakoshireyetantai-yaari osheki atziriite, irañaashireyetaira. ¹⁹Aparoni atziri piyathari, iri kantakaan-takerori ikaariperoshiretantanakari osheki atziriite. Ipoña aparoni atziri kempisantneri, iri kantakaantakerori itampatzikashireyetantaari osheki atziriite. ²⁰Iroora opoñaantari josankina-takaantaitziro Ikantakaantaitane, ari onkantya iriyotantayetaiyaari atziriite kaariperori jinayetatzzi. Okantavetaka iniroite ipiyathayevetaka, iniroitejanora jineshinonkataari Pava. ²¹Pairani

kempivaitaka atziritakityeemi “Kaaripe-ronkaantsi,” iro onampiyetakyaarimi atziriite, irojatzi ovamaantayetakariri. Iro kantacha iroñaaka kempivaitaka atziritakityeemi “Neshinonkataantsi,” iro pinkathariventayetantaachanemi. Tema aritake jineshinonkayetai Avinkatharite Jesucristo, itampatzikashiretakaayetaira onkantya ankantaitantyaarori añaayetai.

Ikamapithayeetakero kaariperonkantsi

6 ¹¿Aritatsima ankante: Thame ankaariperotapiintayetai onkantya ineshinonkaperotantairi Pava? ²iTera ari onkantya! Aña okempivaitanaatyaaro ankamapithatakityeeromi aakaite ayaariperonka. ¿Kantatsima aparoni kaminkari iriyaataakairo inkaariperote iyaamanenkakiini? ³Aamaashitya eerokaite pipeyakotakaro oviinkaatzimentayetakarira Cristo Jesús, akempitakovaitanakityaari tsika ikanta jovamaa-yeetakeri irirori. ⁴Iroora oshiyakaaventa-cha ankamakiyeemi atzirinkakiini tsikara akantaveta pairani. Ikitayeetakai. Ipoñaashitaka apiriintaa eejatzi, akempitakotaari Cristo. Tema irovaneenkaro Pava oviriintairiri Cristo, ari okanta ikempitakaantayetairi aakaite ovakerarimi atziri añaayetaatsinemi.

⁵Tema oshiyakotaarira irirori, kempitavaitakami ankamayetakityeemi, aritake eejatzi ampiriintayetai ikempitaakerora irirori. ⁶Kempivaitaka atzirinkakiini tsikara akantayetara pairani, arimi intsipataitakairimi Cristo impaikakoyee-taimi. Ari okanta akamapithatantakarori akaariperovaivetaka. Irootakera kaari oshiyayetantaari onampiyetane “Kaaripe-ronkantsi.” ⁷Tema aparoni kaminkari tekatsira irantayetai ompaityaarika iyaamanenkakiini, te inkaariperotai. ⁸Tema aritakera atsipayetaari Cristo jovamaaeyetai, aventaashire akantayetaa antsipayetaiyaari jañaashireyetaira

eejatzi. ⁹Tema ayotaiyeeni eero japiitairo Cristo inkamimentantai. Aparosatzí okanta ikamake, añagai. Okempivaitaaro iroñaaka te onampivaitaiyaarimi irirori “Kaamanetaantsi.” ¹⁰Aparosatzíra okantaka ikamimentakeri irirori kaariperoshireriite. Irooma iroñaaka jañaamentairi Pava. ¹¹Ari pinkempitajaantayetaiyaari eerokaite, pinkempitakaantaiya pinkamapithayetakityeeromi piyaariperonka, iri Cristo Jesús kantakaantakerori iroñaaka pañaamentantaariri Pava.

¹²Irootake, eero pishinetanta ompeya-kaashivaityaami piyaariperonka. Aña poitsinampayero pinevetane. ¹³Tema aritake kempitavaitakami pinkamakityeemi, piriintaami eejatzi, pinkempitakaantero aritakemi jatakemi Pavaki, pinkantapairimi: “Jiroka novatha, nantantapiintaarori kameethatsiri.” Aritapaake pikempitakaantavaitakaro pivatha iro pikaariperovaitantapiintakari. ¹⁴Aritapaake pikempitakaantaro “Kaariperonkansi” atzirítakityeemi, irootake omperavaityaamine. Tera pañiimotairo eeroka Ikantakaantaitane, aña iroora pañiimoyetai neshinonkataantsi.

Onampiyetaari tampatzikashiretaantsi

¹⁵¿Aritatsima ankantayete iroñaaka: “Thame ankaariperoshireyete, onkantya eero añiimotantaaro Ikantakaantaitane, aña iro añiimotayetai neshinonkataantsi?” ¡Tera ari onkantya! ¹⁶¿Tema piyotzi aririka ironampitaityaami, ontzimatyepinkempisantapiinteri onampitamiri? Pinkempitakaanteromi atzirítakityeemi piyaariperonka, iro onampivaitakyamine, aritake pinkamashiretai. Irooma pinkempitakaantanairo iri Pava pinkempisantapiintai, aritake pintampatzikashiretai. ¹⁷Tema pairani, pikempitakaantavetakaro iroomi “Piyaariperonka” onampiyetyaamine. Irooma iroñaaka poisokerotaaro pikempisantanairo

okaratzi jiyotaayetzitataikamiri.

¹⁸Iroñaaka te onampitaami “Piyaariperonka,” aña “Tampatzikashirenkansi” omperataamiri. ¹⁹Noshiyakaaventatzimi-rora tsika okanta ayotakoperotapiintaiyironi aakaite aririka ironampiyeetai, ari onkantya ankemathatantyaarori okaratzi kompitzimovaitairi aakaite. Tema pairani pikempitakaantavaitakaro atzirítakityeemi “Kamaaroyetatsiri” iro onampivaiyetakyaanemi, ari okempitavetakamiri eejatzi “Piyathataantsi,” tema osheki pipiyathatapiintaka. Iro kantamaitacha iroñaaka iroora onampiyetaiyaamine “Tampatzikashiretaantsi,” tema ari onkantya piñaantaiyaarori pintasorentsi-shireyetai.

²⁰Eniroranki okempivaitaro iroomi onampityaaminemi “Kamaarotatsiri,” ari pisaikaminthavaitashitari, tekatsi shintsiventemine pintampatzikashirete. ²¹Iro kantacha piyotai iroñaaka tekatsi apantyaarone iroka. Aña iro aritatsi pimpashiventakotairo iroñaaka tsika pikantavetara pairani. Piyotai eejatzi itzimirika antayetzirori irokapyeeni aritake inkamashireyetai. ²²Iro kantamaitacha tera onkempitakaantaimi eerokami onampitane “Piyaariperonka.” Aña iri Pava onampitaamiri. Irootake apantaperotzimotaamiri. Tema aritake pimatairo pintasorentsihireyetai, arira pinkantaitaayero pañaanetai. ²³Iroka “Kaamanetaantsi” okempivaitakaro iroomi impinayeetan-tyaaririmi itzimi antavaitapiintakenerori kaariperotatsiri, kempitavaitaka iriimi onampitane. Irooma “Kañaanetaantsi” okempivaitakaro iroomi ineshinonkatane Pava impashiyetaiyaarimi ikaratzi tsipashireyetaariri Jesucristo, Avinkatharite.

Joshiyakaaventayeetziro aavakaantsi

7 ¹Iyekiite, eerokaite noñaanayetzi pikaratzi piyotakoyetziro Ikantakaantaitane. ¿Tema piyotaiyeroni aririka

inkame aparoni atziri, ikamapithatake-rora Ikantakaantaitane? ²Ikempivaitakaro aparoni tsinane tzmatsiri oime. Eenirora jañiimotziro oime, ontzimatyé ontsipapiintyaari. Irooma aririka inkamapithata-kero, aripaitera osaikashivaitaiya ³Irooma ari oñeeri pashine shirampari eenirora jañiimotziro oime, omayem-pitake. Irooma inkamakerika, arira osaikashivaitaari, kantatsi oimentaiya pashine, eerora ikempitakaantayeetaro mayempiro.

⁴Iyekiiite, okaratzi oshiyakaaventachari jaka kempivaitakara atziriritakityeemi “Ikantakaantaitane,” iroomi piimentave-takyaarimi pairani. Iro kantacha pikama-pithatakerora iroka, pikaratairira Cristo jovamaayeetakeriranki. Okempivaitaa-rora iroñaaka pisaikashivaitaiyaami piimentayetaarira pashine, itzimiranki jañaakaayeetairi. Iroora aritantaari eerokaite pantavaitaineri Pava iroñaaka. ⁵Tekeraminthara añeero oshiyakaaven-tainchari “Kaamanetaantsi,” osheki apiyathatapiintakaro Ikantakaantaitane, amatapiintakero kamaarotatsiri. Irootakera ovamaashiretaineri. ⁶Irooma iroñaaka okempivaitaarora ankamapitha-takityeeromi, asaikashivaiyetaa. Añaaye-tairira iroñaaka ovakerari, iriitakera Tasorentsinkantsi, tsika itzimi kantakaan-taarori antavaitantaaniriri Pava. Te okempitaiyaaro pairani, apankiventavai-taro amonkarayero paisatori josankina-yeetakeri.

Kaariperonkantsi saikashiretantanari

⁷¿Aritatsima ankante: “Tekatsira apantyaarone Ikantakaantaitane?” ¡Tera! Aña irootataike iyotakagaanarori nokaariperotapiintzi. Tema jiroka Ikantakaantaitane, kantatsiri:

Eero pineveshirevaineta.

Iro kantacha, eeromi niyotakotairomi iroka, eerotyá niyotaaajataimi tzimataita-

tsira nokenakaashitakari noneveshirevai-tapiintara. ⁸Irooma niyotakotairora iroka Ikantakaantaitane, te onkantai namave-vainetai, osheki nonevevaitapiintaka. Eeromi niyotakotairomi iroka ikantakaantaitane, eerotyáami okaaripe-rovaitzimi nantayetziri. ⁹Pairani te niyotavetya kaariperori onatzi aririka noneveshryaavaitya nokinkishiretaneki. Nosaikashivaitapiinta, tekatsi shintsiven-tenane. Irooma niyotakotairora Ikantakaantaitane, arira niyotanake nokaariperovaitaneta. Niyotanai eejatzi aritake nonkamashiretai. ¹⁰Irootakera ovamaashiretaanari iroka ikantakaantai-tane. Iro opoñaantajaantavetari josanki-nayeetziro iroka Ikantakaantaitane, irootake kantakaanteronemi inkañaane-tantayeetyaari. ¹¹Nokempitakaantavai-taaro naaka atziritanakityeemi “noyaari-peronka,” iroomi ampovaityaananemi netanakarora niyotakotanakero Ikantakaantaitane. Amatavivaitakena, irojatzi ovamaantakanari. ¹²Iro kantamai-tachari iroka Ikantakaantaitane tasorents-i onatzi, tampatzikari onatzi, kameethari.

¹³¿Irootakema ovameethanka, kantakaarori nonkamantaiyaari? ¡Tera ari onkantya! Kaarira Ikantakaantaitane ovamayaneneri, aña iroora noyaaripe-ronka ovamayanari. Intaanira iyotakaa-matsitakenaro noyaariperonka iroka Ikantakaantaitane. ¹⁴Ayotaiyini iroora ashire oñaaventakotziri Ikantakaantai-tane. Iro kantamaitacha, kempitavaita-kara impimantayeetakityeeromi avatha iromperanavaitaiyaaro, iroomi “Kaaripe-ronkantsi” kempitaiyaaronemi onampita-neri. ¹⁵Iroora kaari niyotanta opaita nokaariperoshiretantari. Tera naaka kovaminthavaitashitachane. Otsimaashi-revaitana. ¹⁶Tera onimovaitaajatenara okaratzi nomatapiintakeri, ari niyotziri naaka kameethari onatzi Ikantakaantai-tane. ¹⁷Irootake okempivaitantakarori

tera naaka antashivaityaarone, añã “Kaariperonkantsi” onatzi tsika otzimi atzirintantakanari, irootake shintsiventanari nomatantarori. ¹⁸Okantavetaka nokovi nanteromi kameethari, te nomatero. Okempivaitakaro irootajaantakemi novatha kaari kameethatatsine. ¹⁹Te nonkitsirinkero nomatero kameethari nokovavetakari. Irooya nomatapiintake kaariperori kaari nonevetari. ²⁰Irootakera okempivaitantakari atzirintakityeemi “Kaariperonkantsi” tsika otzimi atzirintantakanari, irootake antakaapiintakenarori kaariperori.

²¹Iroora shintsiventapiintakenari nonkaariperoshirevaite, okantavetaka naaka kovavetajaantacha nantemi kameethari. ²²Añã noshirekira, nokantashiretzi: “Omaperora Ikantakaantane Pava.” ²³Irooma jaka novathara koñaaroini, okempivaitakaro oñaashintsvaitatyeyaaromi noshire. Okempivaitakaromi eejatzi iroka novatha ashitakota-kantatyeyeromi noshire, ari oshintsventavaiteromi onkaariperoshirevaite.

²⁴Ikantamacheetana! ¿Niinkama matairone iromishitovakaantairo noshire ominkyaakaantavaitakero novatha?

²⁵Iriitakera Avinkatharite Jesucristo itzimi matairone. Nopaasoonketairi Pava itzimi otyaantakeriri jimatantaarori. Iroora noshire nothotyaantarori nokempisantziro Ikantakaantane Pava. Irooma novatha koñaaroini iroora nomatantiintantari okantakaantane “Kaariperonkantsi.”

Ikinkishiretakotapiintaitari Tasorentsinkantsi

8 ¹Aritakera atspashireyetaari Cristo Jesús, eerora añeero irovasankitaa-yeetai. ²Tema te añiimotairi Ikantakaantaitane okaratzi ñaaventakotzirori kaariperonkantsi, tsika otzimi kantakaan-tzirori akamashiretantari. Añã añiimotaa-

tziro iroñaaka pashine ikantakaantaitane okaratzi ñaaventakotzirori añashireyetaari atspashireyetaari Cristo Jesús.

³Tekatsira kitsirinkerone intampatzikashirete ipankiventavaivetakaro irimonkayero Ikantakaantaitane, tema maaroni aakaite atzirinkakiini otzimimoyetai avatha kaari aavyaavaitatsine. Iriima Pava iriira kitsirinkairori itampatzikashiretakaayetaari atziriite, jotyaantapaitetakerira Itomijanori iratzirizimotante, otzimimovetakari eejatzi irirori ivatha okempitara avatha aaka. Iriitakera jovasankitaamentake iyaariperonka maaroni atziriite. ⁴Irootakera aavyaantayetaarori iroñaaka atampatzikashireperoyetai, tema iroojanotakera ikantakaantaitakeri. Irootakera amayetapiintai iroñaaka okaratzi jimatakaayetaari Tasorentsinkantsi. Tera amapiintashivaitanaiyaaro okaratzi anevetashivaitari aakaite. ⁵Ikaratzi kinkishiretakovaitashitarori irantayetero inevetashivaitari, okempivaitakarora atzirintakityeemi “Nevetaantsi,” iroomi omperavaityaari-nemi. Iriima ikaratzi kinkishiretakovaitapiintakarori inkempisanteri Tasorentsinkantsi, iriyetakera ijevatakeri. ⁶Ikaratzi kinkishiretakovaitashitarori irantayetero inevetashivaitari, eerora ishenkaa iriñaantayarori inkamashireyete. Iriima itzimi kinkishiretakotapiintanakariri Tasorentsinkantsi, kameetha iriñaayetai. ⁷Ikaratzi kinkishiretakovaitashitarori irantayetero inevetashivaitari, eerora ishenka iriñaantayetyaarori inkisaneentero Pava, tema eero ikempisantairo okaratzi ikantakaantziri Pava, eero jaavyaajatziro inkempisantairi. ⁸Ikaratzi matakeroori iroka eerora okantzi irinimotakairi Pava.

⁹Irooma eerokaite te pimayetairo iroka, añã iro pikinkishiretakotapiintaka okaratzi ikovakayimiri Tasorentsinkantsi, tema iri saikashiretantakamiri. Ikaratzi

kaari iyotairine Itasorenka Cristo, temacheeni jashitaari Cristo. ¹⁰Okantave-taka pikaamanevathavetaka, okantakaan-tziro piyaariperonka, aritakera isaikashi-retantaamira Cristo, añaashiretai, okantakaantakerora jovatampatzikashire-taimi. ¹¹Aritakera isaikashiretantakami Tasorentsinkantsi, irijatzitakera añaava-thatakagaimineri eejatzi, tema aritake ikempitagaairiri Cristo Jesús, jovañaava-thatairi.

¹²Ari okantari iyekiite, te arite antapiintashiyetiaaro okaratzi aneveta-shivaitari. ¹³Tema iroorika pantapiinta-keri, aritake pinkamashireyetai. Irooma aririka pinkinkishiretakotapiintanairo okaratzi ikovakaimiri Tasorentsinkantsi, okempivaitanakaro atziritanakityeemi “Pinevenka,” iroomi povamaakemi, aritakera pañaashiretai. ¹⁴Ikaratzi antanairori ikoviri Tasorentsinkantsi, aritake intomiyetaiyaari Pava. ¹⁵Tema irika Tasorentsinkantsi jotyaantakeri Pava, eero jookaventaimi onkanta eero papiitantaaro pinkempitakotaiyaari nampirentsi itharovavaitzi. Aña iri kantakaanterone onantyaari intomityaami Pava. Irootake ariperotan-taiyaariri Pava, ankantairi: “Apá, Ashitanarí.” ¹⁶Iriira Tasorentsinkantsi iyotakaajaantairori aakaitera itomi Pava. ¹⁷Tema itomira Pava anayetai, arira atsipataari Cristo ashiyetaaro maaroni jashitari irirori. Tema atsipatakari Cristo akemaantsivaitaka, arira antsipa-taiyaari eejatzi janta tsika otzimapai irovaneenkaro.

¹⁸Nokinkishireta naaka kapiche onatzi akemaantsivaita iroñaaka, tekatsi ompaitamaitya iroka aririka añaagairo apaata irovaneenkaro. ¹⁹Maaroni irovetsi-kane Pava joyaaneentataike irapatopaitetairi itomiite Pava. ²⁰Jamenaashivaiye-taka iroñaaka irovetsikane, te iraavyeero okaratzi ikovayevetari, tema Pava

kantakaarori okantantapaintari. Iro kantacha irikaite oyaaventacha ²¹iriñaayetairo irovaneenkaro, aririka isaikashi-vaiyetaiya itomiyetaarira Pava. Arira onkaratapaaake okempivaitakaro atzirita-nakityeemi “Shitzitaantsi,” iroomi onampitantachanemi. ²²Kempitaka iroñaaka maaroni jovetsikayeetakeri jatekavaitaiyetyaani, ikempivaitakaro tsinane ontzimaanite. ²³Eejatzi aakaite, okantavetaka añaavetakari Tasorentsinkantsi itsipashireyetai, kempivaitaka eeniromi atekavaitaiyenimi akovi avisakote eero akemaantsivaitanta, akokovayetziro tsikapaite intomipero-yetai Pava. ²⁴Iroora oyaakoneentane kantakaantziro avisakoshireyetantai-yaari, okantavetaka tekera añaayetero iroka. Arimi añaayetakeromi, ¿Eekeroma oyaakoneentatyero? ²⁵Arira okantari oyaakoneentane, ontzimatyete amatsinka-shirenetya, oyaakotero okaratzi kaari añaari.

²⁶Tema tera aavyaashiretanete, Tasorentsinkantsi neshinonkayetaine. Tema te ayoyete tsika ankantya amanayete. Iro kantacha iriira Tasoren-tsinkantsi amanakoventaine, okempivaitakaro iratekimentatyemi. ²⁷Ikemathatziirira Pava irika Tasorentsinkantsi jamanakoventaira. Tema iriitake iyotako-perotziiriri Pava opaita ikovakayiriri ikaratzi itasorentsitakaitari.

Aritake ankitsirinkayetakero maaroni

²⁸Ayotzi eejatzi tsikarika ompaiyetya avishimoyetaineri, aritake inkantakaakyaaro Pava onkameethatzimoyetai. Tema iro ikaimashireyetzitantairi onkantya anteneri ikovakaakairi. ²⁹Ikara-tzi jiyotzitakari Pava aritake inkempisan-tairi, iriiyetakera inkempitakaantayetairi itomijanori. Irootakera irika Itomira, iri kempitanakarori ireevatanite itomitari, ari jimpoyetapaakeri pashine osheki

iyekiite. ³⁰Irikaite ikaratzi itomiyetaari Pava, iriiyetakera ikaimashireyetaari, jovatampatzikashireyetaari, ari onkantya iriñaantayetaiyaarori irovaneenkaro.

³¹¿Tsikama ankantakoteroka iroñaaka iroka? Aritakera jinethaatziiyetakaira Pava, ¿arima intzimajaantai impaitya kitsirinkaineri? ³²Tema Pava te inthañaaneentakyaari itomijanori, aña ishinetataikeri irovayeeteri okanta ikamimentantakairi aakaite. Aritakera jantzimoyetakairo Pava iroka, ¿eeroma jantzimoyetai tsikarika ompaiyetyaari kovityiimotaine?

³³Aritakera añaayetairo jovatampatzikashiretai, ¿arima intzimajaantake impaitya iyakoventavaitaineri, iriitajaantakera Pava iyoshiitayetakairi? ³⁴Iriitake Jesucristo kamimentayetaari, ipiriintaa eejatzi, isaikai iroñaaka irakojanoriki Pava itsipataari ipinkathariventantzi, iriitake kantakoventayetaari aakaite. Aritakera okanta, ¿arima intzimai impaitya ovasankitaavaitaineri?

³⁵¿Tzimatsima impaitya materone intsiparyaakairi Cristo, onkantya irovashaantantyaarori jetakoyetai? Okantavetaka añaayetziro opomerentsizimovaivetakai, eekero jiyaatatzi jetakoyetai. Ari inkempitayerori eejatzi aririka ontzimimoyetai ovashinonkaavaiyevetaaineri, inkovaite irimaimanevaitaite, antasheneentavaite, ankovityaaneentavaite ankithaaytaari, ankoveenkatakovaite, irapathakeroryeetai. ³⁶Ari okanta osankinatakotaka, kantatsiri:

Ari okantaitatyaani jovamaakaantayeeetana naventaajatamira eeroka.

Ikempitakaantayeeetakenari piratsi jovamaaheetziri.*

³⁷Okantavetaka añaayetero irokapayeeni, aritake ankitsirinkayetakero maaroni iroka, tema Pava jetakoyetai, aritake imatakaakairo ankitsirinkero. ³⁸Jiroka

naventaakari naaka: Onkantavetakya añaayevetakyaaro tsikarika ompaiyetya: kaamanetaantsi, añaantarentsi, maninkariite, pinkathariite, avishimotantatsiri iroñaaka, avishimotantatsineri apaata, tzimatsiri ishintsinka, ³⁹jenokisato, osavisato, tsikarika opaiyetaari jovetsikaheetziri, tekatsira aparoni impaitya ovashaantakairine Pava onkantya eero añaantaaro iretakoyetai okantakaantakero jantzimoyetakairi Avinkatharite Jesucristo.

Jiyoshiitaitakeri Israel-mirinkaite

9 ¹Jiyotziro Cristo kyaaryoori onatzi nonkantemiri. Tema iriitake Tasorentsinkantsi itzimi pinkathariventashiretanari, iri iyotakaanari te nothaiyavaita, nonkantemiro iroka: ²Novashireperovai-ventatyaari nosheninkapayeeni judío kaari kempisantatsine, osheki okatsitzimoshiretakena. ³Osheki nonkovataikemi iravisakoshireyetaimi nosheninkamirinkaite, aritakera nonkovataikemi nonkamaventairimi onkantya iravisakotantaiyaari. Aritake onkantaajatakemi eejatzi nonkove irovashaantainami Cristo, arimi niyotakemi iroora kantakaanteromi iravisakoshireyetantaiyaari nosheninkamirinkaite, ⁴icharineyetaari Israel-ni. Tema iriiyetake itomivetakari Pava irikaite, joñaakayevetakari irovaneenkaro, tzimatsi irantzimotavakaiaari, josankinayevetakanari Ikantakaantaitane, janintaavaivetaka itharomentapiintakari, tzimatsi ishinetaiyetakeneri. ⁵Iriiyetake isheninkamirinkaitetakari avaisatziite. Irijatzi isheninkamirinkaitetakari Cristo, itzimi Pavatatsiri anaayetziriri maaroni, ari inkantaityaani intharomentaityaari. Ari okantari.

⁶Okantavetaka irikaite te inkempisantaiyerine, ¿aritatsima ankante eero

* **8.36:** Ikantakoyeetziri jaka “piratsi,” iriira kantakotachari “oisha.”

omonkarata ishinetakakeri Pava? iTera ari onkantya! Tema inkarate impaiyee-tairi iroñaaka “Israel-mirinkaite,” pashinesatziitera irinatye, kaarira icharinejanoriite Israel-ni. ⁷Ari okempitaaro avishimotakeri Abraham-ni. Te inkempitakaantaiteri isheninkamirinkaite apitetatsiri irovaiyane, aña intaani aparoni. Iriitakera jiñaaventayeetziiri jaka, ikantaitake:

Iri Isaac irovaiyanejanori.

⁸Ari ikempitzitakari Pava te inkempitakaantairi iriimi itomijanori maaroiteni jovaiyantakaantakeri Abraham-ni, intaani itomitakaari itzimi ishinetakeneriri incharinemirinkaitetyaari. ⁹Jiroka okaratzi ishinetakeneriri, ikantakeri:

Pashineki osarentsi onkempipaitetayaro iroñaaka, arira napiitero nonkivantaimi, intzimakera otomi Sara.

¹⁰Ari okempitakari avishimotakerori Rebeca, itsipaanitakaantakarori acharineni Isaac. ¹¹Tekera intzimayete irikaite, tekeramintha irantayete kameethari eejatzi kaariperori, aritake tzimake ikovakeri Pava ompaitya iranteri. Ari omonkaratari onkarate irantayeteri. Tera iri kovashivaityaarone irantero, aña Pava kantakaarori jantayetantarori opaita, ikaimashireyetairira. ¹²Jiroka ikantaitakerori Rebeca:

Iri iyaapitsi omperatyaarine irantarite.

¹³Jiroka josankinayeetakeri eejatzi:

Netakotakari naaka Jacob, iriima Esaú nokisaneentakeri.

¹⁴¿Irooma ankantantyaari: “Te intampatzikashirete Pava, aparoni jetakotashita, iriima pashine ikisaneenta-shitakari? iTera ari onkantya!” ¹⁵Tema Pava ikantakeri Moisés-ni:

Itzimirika nokoviri noneshinontyaari, aritake noneshinonkata-tyaari.

Itzimirika nokoviri nonkaminthayeri, aritake nonkaminthaakeri.

¹⁶Ñaakero, kaarira atziriite kovashivaityaarone irantayetero opaiyetarika, aña iri Pava kantakaarori jantayetantarori opaiyetarika ikaratzi ikaminthaayetairi irirori. ¹⁷Ari ikantayeetakeriri eejatzi Faraón, jiroka josankinatakoyeetakeriri, ikantakeri:

Irootajaantakera nopinkatharitakaan-takamiri onkantya iriñaantayee-tyaarori noshintsinka onkarate natsipetakaiyaamiri eeroka. Irootakera iriñaaventayeetantaityaanari maaroni kipatsi impaiyaayee-taina.

¹⁸Ari ikantari Pava, ikaminthayiri itzimirika ikoviri irirori. Irijatzi kantakaarori okanta ikisoshireyetantari itzimirika ikoviri irirori.

¹⁹Kempitaka ari pinkantayetaina: ¿Opaitama jovasankitaantariri Pava ikaariperotakaayetziri, eeroma okantaajatai irovashiñagairo irika ikovakaakeri Pava irantero? ²⁰Iro kantacha, nonkanti naaka: Tekatsira piyomatsite eeroka patzirinkakiini onkantya pinkantantyaari. Tera piñaapinkathateri Pava. Intsityaa pinkinkishiretakoteri ovetsikayetzirori kovitzi. ¿Kantatsima oñaanateri iyovite, onkanteri: Te apantaajatyana povetsikakena? ²¹¿Tema arite irovetsike aparoni ovaneenkatachane, impoña irovetsikake pashine eero apantaperotaro iroori? Aña aritatsi, tema iriitake ashitarori iyovite.

²²Ari ikempitzitari eejatzi Pava irirori, jovetsikayetakeri ikaratzi oshiyayetakarori kovitzi. Tzimatsi tsikarika ikaratzi jovetsikajaantakeri iriñaayetairo iratsipe-taiyaaro iyatsimanka, iratsipetaiyaaro ishintsinka iraperotantaiyaari. Iro kantamaitacha Pava, amavera ikantaventapaintakari irikaite. ²³Jovetsikayetantakariri Pava irikaite kaari apantari, onkantya irimonkatziyantaiyaariri

pashine irovetsikane itzimi ikovakeri irirori inkaminthaayetairi, itzimi jiyoshii-tayetzitakari pairani iriñaayetairo irovaneenkaro. ²⁴Aakayetakera itzimi jiyoshiiyetataikeri ikaimashireyetaira. Tera intaani aakaite a-judfo-tzi, arira akaratayetairi pashinesatziite kaari asheninkata. ²⁵Irootakera jiñaavaitakaa-keriri Pava pairani Oseas-ni, ikantake:

Irika atziri kaari nosheninkaveta,
nonkempitakaantairi, “Noshe-
ninka.”

Ikaratzi kaari netakoyeveta pairani,
nonkempitakaantairi, “Netako-
tane.”

²⁶Irooma janta, tsika ikantayeevetaka,
“Te pisheninkatyaana eerokaite,”
Arira ikantayeetai, “Itomiite pinaye-
tzi Pava, Kañaneri.”

²⁷Jiokara ikantzitakari Isafas-ni
jiñaaventayetziri incharineyetyaari
Israel-ni:

Onkantavetakya osheki irinake
incharinetyaari, inkempivaiveta-
kyaaro oshekitzi impane jiñaatha-
pyaaki,
Eepiyokiinira inkarate avisakoyetaa-
tsine.

²⁸Tema iromapokairi Pinkathari
maaroni kipatsisatziite, tampatzika
inkantya irovasankitaakaanataye-
tairi.

²⁹Ikantake eejatzi Isafas-ni:

Eeromi ikyaaryooyetakemi avaisa-
tziite, ikaratzi ikempoyaaventakari
pinkathariventatziitaneri,
Arira añaayetairomi okaratzi jiñaatai-
keri pairani Sodoma-satzi, ipoña
Gomorra-satzi.

**Jovatampatzikashireyetairi
javentaamatsitantaara**

³⁰¿Irooma ankantantyaari: “Te inkoko-
vavetaajatyaaoro irika kaari asheninkata,
iro kantacha jimatzimaitaaro jovatampa-

tzikashireyetairi javentaamatsitantaara
iriroriite? ³¹Irooma aakaite icharinejano-
yetari Israel-ni, te ankitsirinkaaajatero
añaayetero, okantavetaka apankiventave-
takaro Ikantakaantaitane.” ³²¿Opaitama
kaari ikitsirinkantaro? Iroora kaari
ikitsirinkantaro tema ikinkishiretakovai-
tatyaaoro ipankiventashivaitakari irirori.
Te inkinkishiretakotaajatero ikovakayiriri
Pava itzimi javentaashiretari. Okempivai-
takaro irantzivavaityakityaami mapiki.
³³Ari oshiyavaitakaro okaratzi josankina-
yeetzitakari, kantatsiri:

Novakero mapi ikovaperoitane janta
otzishiki Sion. Ovaryantzi iroka
mapi aririka irantzivayeetakyaaoro.
Inkarate aventashiretaiyaarine
kempitakarori mapi, eerora
jamenaashivaitaa apaata.

10 ¹Iyekite, nokoviri naaka
iravisakoshireyetai nosheninkapa-
yeeni Israel-mirinkaite. Irootake
namanantairi Pava. ²Niyoperotzi naaka
itharomentaventashivaitatyaari Pava
irikaite, jantashivaitaro te inkemathape-
rotzimaityaaro. ³Tema te iriyotaiyeni
ikovatzi Pava irovatampatzikashiretairi,
te inkempisantero, aña ikokovatashitaro
intampatzikashiretantyaaro ipankiventa-
shivaitari apaniro. ⁴Tema iroñaaka Cristo
jothotyaaakero irirori okantakota
Ikantakaantaitane, iriitakera tampatzika-
shiretakairiri ikaratzi aventashireyeta-
naariri.

⁵Jiokara okaratzi josankinavetakari
Moisés-ni okantakota jimonkarayeevetaro
Ikantakaantaitane intampatzikashireyee-
tantyaarimi, ikantake:

Inkaraterika monkaratairone, iriitake
ñeerone irañaashireyetai.

⁶Tera omonkatziyaaro okantakota
aventaashirenkantsi otzimi ovatampatzi-
kashiretantatsiri. Tema te onkovaperota-
jaantya ipankiventashivaitaitya
irimonkarayeetero tsikarika ompaitya.

¿Kantatsima irikaite pankiventashivaita-chari iriyaate inkiteki ishintsiventairi Cristo irovavisaakoshiretante? ⁷¿Kantatsima iriyaate irikaite sarinkaveniki iroviirintairi Cristo ikamavetapaintara?

⁸Aña jiroka ikantayeetake:

Aritake piyoshiretakero ñaantsi,
aritake piyothatakero eejatzi.

Okaratzi kantakotachari jaka “ñaantsi,” irootakera noñaaventapiintakemiri aventashiretaarira Cristo. Jiroka okanta:

⁹Aririka piñaanethataiyaaro pinkante, “Novinkatharite inatzi Jesús,” aririka paventaashiretanakyaari Pava iri oviriintairi ikamavetakara, aritakera pavisakoshiretai. ¹⁰Tema aritakera paventaashiretaari iro kantakaantakerori irovatampatzikashireyetantairi. Aritakera añaanethataaro iroka, iroora kantakaan-terone irovavisaakoshireyetantairi.

¹¹Tema ari okantzi Osankinajanorentsi:

Inkarete aventashiretaiyaarane,
eerora jamenaashivaitaa.

¹²Onkantavetakya aakarika judfo, aakarika griego-thatatsiri, iriitakera Cristo Avinkathariteta maaroitani. Intzimerika ñañaatairine aritake ineshinonkaperotakeri. ¹³Tema jiroka ikantaitake:

Intzimerika ñañaatairine Pinkathari,
impairyaagairi, aritake iravisakotai.

¹⁴¿Kantatsima iñaañaayeetairi Pava tera javentaashireyeetari? ¿Kantatsima iraventaashireyeetyaari Pava, tera inkemakotaiteri? ¿Kantatsima inkemakotaiteri, tera intzime kinkithatakantatsine?

¹⁵¿Kantatsima inkinkithatakotaiteri, tera intzime otyaantantatsine? Irootake josankinayeetantakarori, kantatsiri:

iOshekira inkameethatziitaitera
amerone kameethari ñaantsi
isaikantairi kameetha!

¹⁶Iro kantamaitacha, tera maaroitani inkempisantaitero Kameethari Ñaantsi. Irootake ikantantakari Isaías-ni:

Pinkathari, kempitaka te inkempisantaitero nokinkithatziri.

¹⁷Okovajaantatyaara iretaivakyaaro inkemayeetavakero iñaane Pava onantyaari iraventaashireyeetantyaari.

¹⁸Nokantzi naaka, “¿Aritakema ikemayeetakero?” Aritakera, tema jiroka josankinayeetakeri kantatsiri:

Jiñaaventayeetakero nampitsiiteki,
Ikemayeetakero tsikarika isaikayee-
take jaka kipatsikika.

¹⁹Napiitero nonkante, “Irikaite icharineyetakari Israel-ni, ¿Ikemathaperotakeroma?” Aña iriira Moisés-ni oñaaron-takerori irosankinareki, ikantake:

Ari nonkantakaakyaaro pisamaneen-
tyaari pashinesatzi atziiriite kaari
sheninkatavakaachaneri.

Osheki pinkisashireteri ikaratzi
pipaiyetziri “masontzishireriite.”

²⁰Irojatziri ikantakeri Isaías-ni irirori:

Jiñaayeetana kaaryaajaini kovakova-
tenane.

Noñaakayetaari kaari amemenatenane.

²¹Iro kantacha jiroka jiñaaventakeri Isaías-ni ikantakota Israel-mirinkaite, ikantake:

Novaankavakotapiintashivetakari, iro
kantamaitachari te inkempisantai-
yenani, piyathari jinaiyakeni.

Tzimayetatsi Israel-mirinkaite kitsirinkakerori

11 ¹¿Nokantatziiima jimanintziri Pava irika Israel-mirinkaite jashiyetari? ¡Tera ari nonkante! Tema naakatzitaka karatziriri Israel-mirinkaite, icharine Abraham-ni nonatzi, icharine nonatzi eejatzi Benjamín-ni. ²Tema te jimanintana Pava, iriitake iyoshiitakenari. Pinkinkishiretero Osankinajanorentsi, tsika jiñaaventakota Elías-ni jiñaañaa-takoventziri isheninkapayeeni, ikantake:

³ Pinkathari, jovamaayeetakeri
kamantaneriite,

Iporokayeetakero pomepirinimemento-tsi.

Naakatake kapatapainchari, ikovaita-tzi eejatzi irovamaayeetena naaka.

⁴Jiroka ikantzi Pava jakanakeri:

Tera eeroka kapatapainchane. Aña nokempoyaaventataikeri pashine ikaratzi 7,000 shirampariite itzimayetzi kaari otyeerovashityaarine iriñaapinkathateri Baal.

⁵Arira okantakari iroñaaka, tzimataitatsi kapicheeni nosheninka itzimi jiyoshiitakeri Pava irineshinonkatyaari. ⁶Tera iro kantakaanterone ipankiventashivaitane okanta jineshinonkayetantaariri Pava, aña Pava neshinonkatashitaariri. Arira okantakotari neshinonkataantsi.

⁷Ari okantari, tera inkitsirinkero maaroitene Israel-mirinkaite okaratzi ikovavetaiyarini. Iro kantacha tzimayeta-tsi kitsirinkakerori, ari ikempiyetakari itzimi jiyoshiiyetakari Pava. Iriima pashineete ikisoshiretakaayetakari Pava. ⁸Irootakera josankinayeetantakarori iroka, kantatsiri:

Iri Pava kantakaarori jeempashireyeetantari.

Tzimavetacha irooki temaita iriñaan-tayete.

Tzimavetacha iyempita temaita inkemayete.

Irojatziki kantzimaitaro iroñaaka.

⁹Jiroka josankinatakotakeri eejatzi David-ni, ikantake:

iOnkamintha iraayeetataiteri tsika joreyeetakari!

iOnkamintha irantzivatataitya!

iOnkamintha irovasankitaayeetataiteri!

¹⁰iOnkamintha irimavityaakitataite!

iOnkamintha intsinkamitziyetataite!

Iraivasakoshireyetai pashinesatziki atziri

¹¹Tema ikantai “Onkamintha irantzivatavakaayetya” nosheninkapayeeni,

ñirooma oshiyakaaventachari iraperoyee-tairi? iKaarira! Iroora oshiyakaaventa-chari ikenakaashiyetapaintarira, irovavisaakominthatairira Pava pashinesatziki atziriite, iroora jimatantataikarori Pava iroka onkantya iriñaatyaariri nosheninkapayeeni irikaite, iro inkovantaperotaiyarini iriroriite iravisakoyetai. ¹²Tema ikenashivaiyetakara iroora kantakaantakerori jineshinonkayeetantaariri pashinesatziki atziri nampitarori maaroni kipatsi. Iroora kameethaperotataitaatsine aririka irapiiyeetairo ineshinonkayeetairo apaata nosheninkapayeeni.

¹³Iroñaaka nonkantemi eerokaite kaari nosheninkayeta. Naakatake jovayeetake notyaantajanorite nonkinkithatakaayetaimi eerokaite pikaratzi kaari nosheninkata pipashinesatzitzi. Shirethara nonkantaventapiintanakyaaaro nantavaire.

¹⁴Iroora nokokovatataitziirira isamaneentayetaiyaami nosheninkapayeeni, ari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari tsikarika ikaratzi irirori. ¹⁵Tema jimanintaiyakerira irirori Pava, iroora opoñaantataikari jariperoyetaari Pava maaroni osavisatziki. Irooma apaata aririka irariperoshireyetaiyaari Pava nosheninkapayeeni, onkempivaityaarora impiriintaa-tyeemi ikamayevetaka. ¹⁶Intsiyaa noshiyakaaventavakemiro: Tema okanta aparoni pathatsi, arira okantzitari eejatzi opitha. Jirokara oshiyakaaventachari: Tema iriyyevetaka etayetakarori novaisatzitzi itasorentsishiretake, arira inkempitayetaiyaari apaata inkarate incharinetaiyaari. Inkempitaiyaaro eejatzi tsikarika okanta inchaparitha, arira okantzitari eejatzi oteva.

¹⁷Jiroka oshiyakaaventari iroñaaka inchaparitha, iriyyetakera novaisatzitzi etayetakarori pairani. Oshiyakaaventachari oteva, iriyyetakera nosheninkapayeeni judío tzimayetaatsiri iroñaaka. Tema kempivaitaka inchekiyeetakeromi iroka oteva,

onkantya oshookatevatantyaari pashine oteva jontsirekayeetakeri, kameetha onkantya oshooke okantakaarora oparitha. Ikaratzi oshiyakaaventziri oteva jontarekayeetakeri, iriyyetakera atziiriite kaari nosheninkata.* ¹⁸Irootakera eero aritanta pasagaaventashivaitaiya. Pinkinkishiretero, eerokatakera oteva inchato, eerokatake añaakaayetzi oparitha. ¹⁹Kempitaka ari pakakemi eerokaite, pinkantaiyeni: “Aña ichekayeetakero oteva okanta noshookatevatantaari naaka.” ²⁰Ari okantavetari, iro kantamaitachari pinkinkishiretero kempivaitaka iriimi nosheninkapayeeni judío inchekevayeeetakemi okantakaantziro tera inkempisante. Irooma eerokaite kaari nosheninkata, eerokayetake impoyaa-tapaakariri okantakaantziro paventaashiretaa. Tera arite piriiperovaitashitya, aña piñaapinkathateri Pava. ²¹Tema Pava iri chekakerori etayetarori oteva, paamaventyara jimataimikari eejatzzi eerokaite. ²²Ari piñiuro katsima jinatzzi Pava, iro kantacha neshinonkataneri jinatzzi eejatzzi. Ikaratzi antzivashireyetainchari jiñaayetakero ovana ikatsimatzi Pava. Irooma eerokaite, ari piñaapiintatyero irineshinonkayetemi eekerorika poisokerotatyeei Pava. Irooma eerorika poisokerotari, ari inkempitakaantakemi oteva ichekayeetakeri. ²³Ikaratzi ichekatevayeetakeri pairani, aritake irovsashaantairo ithainkavaitziri Pava. Tema Pava kantatsi irimatero. ²⁴Eerokaitera kempitakarori oteva pankirentsiniro jontarekayeetakeri pankirentsiperoriki. Oshékira ariperotataite iroorika irontsirekayeetai otevaperoori oponkitzijanoriki iroori.

Impiyashiretakaitairi Israel-mirinkaite

²⁵Iyekiite, nokovi piyotero kaari ikemathayeetzi pairani onkarate iranteri

Pava. Eero pikinkishirevaitashita aritakera piyotakero maaroni. Añaayetakero iroñaaka irikaite nosheninka Israel-mirinkaite, tzimatsira kisoshireta-kaayetakkeri. Iro kantacha, onapainta-tziira iroka irojatzi irimonkaratantakyaari inkarate avisakoshireyetaatsineri kaari nosheninkata. ²⁶Impoña, iravisakoshireyetai eejatzzi Israel-mirinkaite. Arira okanta josankinatakoyeetakeri, kantatsiri:

Arira impoñeeya Sion-ki tsiparyaako-ventaneri,

Iriira kantakaiyarone irovashaantantyaarori icharineete Jacob ithainkatasorentsivaitzi.

²⁷ Ari onkantya othotyaantyaari okaratzi antzimotavakaantsi, Naakatakera aperotaironeri iyaariperonka.

²⁸Tema irikaite nosheninka judío jimanintakero Kameethari Ñaantsi, ikempitakaantari iroñaaka Pava iri iisaneentane, ari okanta ineshinonkayetantaamiri Pava eerokaite. Iro kantacha Pava jiyoshiitzitakityaari nosheninkapayeeni, eekerora iriyaatatyeteetakoyetyaari, ari onkantya iriñaantyaarori tsika okanta ishinetakeneriri etayetanakarori novaisatziite. ²⁹Tema aririka inkaimashiretante Pava, jineshinonkayetantzi. Eerora jovashaantziro. ³⁰Pipiyathayetzitakarira pairani eerokaite Pava. Ipoñaanaka nosheninkapayeeni ipiyathatanakari, iroora opoñaantataikari jineshinonkayetaami eerokaite. ³¹Irikaite piyathavaivetachari iroñaaka, aritake iriñaayetairo apaata ineshinonkayeetairi ikempitaayeezimira eerokaite iroñaaka. ³²Arira okantakari, joñaakantakero Pava maaroitenera apiyathavaiyetaka, arira ikenakaakerori joñaakantantaarori ovana jineshinonkayetaitaikai maaroitenei.

* 11.17,22: Ñaaventakotachari jaka pankirentsi ashitarori oparitha, ashitarori oteva, irootakera ikantayeetzitari “Olivos.”

³³Ovana nopampoyaataikeri Pava jiyotanetziitataka, ikemathatziro maaroni. Tekatsira iyoperoterone irantayeteri irirori, tsikarika inkantayetero. ³⁴Jiroka josankinatakoyeetakeriri, ikantaitake:

¿Tzimatsima iyotzirori ikinkishiretari Pinkathari?

¿Tzimatsima impaitya materone inkaminayeri?

³⁵¿Tzimatsima impaitya omapokakerine impanakerimi irirori, aña iriitatakera etakarori ipayetantaitake?

³⁶Iriitakera Pava kantakaantarori otzimayetantari tsikarika opaiyetari, iriitakera poñaakaantayetarori, iriitake ashitarori. Arira irashi irovaitaateeroni iñaapinkathayeetairi. Ari onkantyaari.

Onkarate irantayeteri kempisantzinkariite

12 ¹Iyeekiite, aritakera jineshinonkatami Pava, nokovakotzimi pishineventaiyaari eeroka, pinkempitaiyaarimi ikantara piratsi ipometayeetziniriri. Tera poshiyakotajaantyaari piratsi, aña pañaapiintayetai eerokaite pintasorentsishireyetai, irootakera onimotziriri Pava. Tema arira okantataitara ikoviri Pava añaapinkathayetairi. ²Eero pikempitakovaitashitari osavisatziite. Aña iri Pava pishinete irovakerashiretakaimi. Ari onkantya piyotantaiyaarori ikovakayimiri, kameethatzimotziriri, onimotziriri, othotyaanetachari okameethatzi.

³Iriira Pava neshinonkataanari naaka okanta niyotaayetantaamiri, irootakera nokantantamiri: Eero pikempitakaantashivaita eerokatake iriiperori. Aña pinkinkishiretakoty kameetha eeroka. Ari onkantya pimatantyaarori ikovakayi-

miri Pava eekero piyaatatye pavantaanakyaaari. ⁴Pinkinkishiretakotero tsika akantayetara avathaki. Tema tsikara akantavathayetara, iroora antakaayetarori opaiyetarika. ⁵Aakayetakera joshiyakaaventayeetzi aventashiretarira Cristo. Akempivaiyetaa aakami ivatha Cristo. Okantavetaka anashitaiyavetaka aparopayeeni, iro kantacha aparoni akantaa, kempivaitaka ovithaavakaayetaatyaami. ⁶Maaroni aakaite itasonkaventayeetakai onkantya amonkaratantyaarori antayetairi. Tzimatsirika aparoni kamantantneritanaatsiri, irantayetero ikovakairiri Pava, eekerora iraventaaperotanakityeeyaari. ⁷Tzimatsirika aparoni ampitakotantanaatsiri, irimonkarayero irirori. Tzimatsirika aparoni iyotaanetantanaatsiri, irimonkarayero irirori. ⁸Tzimatsirika aparoni minthatanetakaantachari, irimonkarayero irirori. Tzimatsirika aparoni pashitantanetachari, ipantaperotai osheki. Tzimatsirika aparoni jevatakaantanaatsiri, irishirethaventyaaro irantavaire. Tzimatsirika aparoni neshinonkatantanaatsiri, kimoshirera inkantya imonkarayetairo.

⁹Ontzimatyete petakotantaiya kameetha, eero pamamenavaita. Samaneenta povairo kaariperori, irooma kameethari kiso povanaero. ¹⁰Pinkamaityaaro petakoyetantya, pinkempitakaantero petakotyaarimi pirentzi okarikiini. Piñaapinkathayeteri pashine. ¹¹Shiretha pinkantayetya, eero piperavaita pantavaitaineri Avinkatharite. ¹²Kimoshire pinkantya poyaakoneenteri Cristo. Amavevaitane pinkantayetya aririka piñaayetero pomerentsitzimotyaaamine. Piñaañaatapiinti. ¹³Ontzimatyete

* **12.4:** Okempitattya okitsi irootake jamenayeetantari, irooma kempitantsi irootake ikemayeetantari, irooma paantentsi irootake jovayeetantari, irooma akotsi irootake joirikayeetantari, irooma kitzitsi irootake janiyeetantari.

pimpashiyetaiyaari okovityiimovaitari itasorentsikaitairi. Poimaantapiintaye-tai pipankoki.

¹⁴Pamanakoyetairi ovatsinaavaitzimiri onkantya irineshinonkayeetantaiyaariri irirori. Eero pipiyatari. ¹⁵Pintspatyaari pinkimoshirete ikaratzi kimoshirevaitatsiri. Pintspatyaari piraavaitya ikaratzi iravaaitachari. ¹⁶Aapatziya pinkantava-kaayetaiya. Eero pimanintantavaitzi, aña ontzimatyepintspayetyaari kovityaavaitatsiri. Eero pikempitakaantashivaita iytaneri pinatzi. ¹⁷Tzimatsirika aparoni ovaariperovaitemiri, eero pipiyatari. Poñaakantero eeroka tampatzikatzimoterrine atzirite. ¹⁸Pinkyaaryooventapiintairo pisaikayetantaiyaari kameethaini. ¹⁹Netakotané, eero pipiyakoyentashivaita eeroka, aña pashitakaiyaari Pava iri piyakoyentyaamineri. Tema jiroka josankinayeetakeri, ikantaitake:

Ikantzi Avinkatharite:

Naakatakera ovasankitaantatsine,

Naakatakera piyakoyentantachaneri.

²⁰Aririka intasheneente piisaneentane, pimperi irovarite. Aririka irimireneente, pimperi imire. Aririka pimatayetanaairo iroka, oshekira impashiventanakya irika iriñaakerorika pantakeri. * ²¹Paamaventyaara oitsinampaimikari kaariperonkantsi. Aña iro aritatsi pimatapiintanaairo kameethari onkantya pinkitsirinkantyaarori kaariperori.

13 ¹Ontzimatyepinkempisantayetairi eerokaite pinkathariventzimiri pinampiki. Tera impinkatharentshivaitashitya irirori, aña Pava kantakaarori okanta ipinkatharentsitantari. ²Intzimerika aparoni kovatsineri irimaimanevaiteri pinkatharentsi, okempivaitakarora iriimi Pava imaimanevaitake, irootakera irovasankitaantaityaari. ³Ikaratzi

antayetzirori kameethari, tekatsira ompaitya intharovakaantavaityaariri pinkatharentsi. Iriima antayetzirori kaariperori, iriira tharovakaavaityaarine. Ari okantari, pantzirorika eeroka kameethari, eero pitharovakaavaitashitari pinkatharentsi, aña iriitajaantake tharomentaiyaamine. ⁴Tema iri Pava kantakaarori ipinkathariventantari irikaite onkantya inkempoyaaventantyaamiri. Aririka pantero eeroka kaariperori, ontzimatyepintharove, tema te amenashivaita otzimimoyetziri irosataamento. Tema iriitakera Pava kantakaarori ipinkathariyetantari irikaite, irijatzira Pava kantakaiyaarone irovasankitaakaan-tyaariri kaariperoshireriite. ⁵Irootake pinkempisantantyaariri irikaite. Iro kantacha tera intaani pintharovakaiyaari jimashirenkata. Aña irootataike tampatzikatatsiri pimayetairo iroka. ⁶Irootakera pimpinatantyaariri ikovakoyetzimiri jevaventzimiri pinampiki, iro irañaantyaari irirori, tema jimonkaratatziro ikoviri Pava. ⁷Ontzimatyepimpinayetairi maaroitani pinkatharijanorentsi, eejatzi ikaratzi kempoyaaventantatsiri nampitsi. Ontzimatyepinkempisantayeteri, ñaapinkatha poveri.

⁸Eero piñaashintsiventavaitaro pireevetante, aña piñaashintsiventaiyaaro petakotavakaayetaiya. Tema itzimirika etakotantachari, imonkaratatziro Ikantakaantaitane. ⁹Jiroka josankinayee-takeri Ikantakaantaitane, kantatsiri:

Eero pimayempitzi. Eero povantzi.

Eero pikoshitzi. Eero pithaiyakotanta. Eero pineveshirevaitaneta.

Tzimayetatsira eejatzi osheki pashine ikantakaantaitakeri. Iro kantamaitachari jirokara irooperotajaantatsiri ikantakaan-taitakeri, kantatsiri:

* **12.20:** Kantakotachari jaka “oshekira impashiventanakya” iroora oshiyarori ikantaitzi eejatzi “povaampateneri iitoki osheki paampari.”

Petakotaiyaari pisheninka pinkempitakaantyaari petakotapiinta eerokara.

¹⁰Opoñantari irooperotajaantzi iroka ikantakaantaitane, irootakera apatotzirori maaroni ikantakaantayeetakeri. Tema itzimirika etakotaariri isheninka, tera irovaariperovaitairi.

¹¹Ontzimatyera amatapiintairo iroka, tema irootaatsi avisakoshireyetai. Okempivaitakarora iroñaaka amaayeta-tyeemi, iro kantacha ontzimaty ankakiyetai. ¹²Tema irootaintsi onthonkaiya tsirenikiri, iro onkitainkatai. Irootake ovashaantantyaarori antayetziro kaariperori, okaratzi jantapiintayeetziri tsireniriki. Aña iro aritatsi ankempitakaantairo ankithaatakotatyeyaaromi ampiyakoventantyaari, ¹³onkantya antayetantyaarori kameethari okaratzi jantayetapiintaitziri okitainkatzi. Ari onkantya eero aniyavaitanta, eero ashinkivaitanta, eero amayempivaitanta, eero antantayetaro kamaaroyetsirsi, eero amaimanevaitavakaanta, eero asamava-kaantavaita. ¹⁴Poshiyakotaiyaari Avinkatharite Jesucristo, pinkempitakaanteri iriimi pinkithaatakotaiya. Eero pantashivaitaro okaratzi pinevetashivaitari.

Eentashiretaneri

14 ¹Ontzimaty paakameethayetairi eentashireyetsirsi. Eerora pama-menavaitaro iroka onkantya piñaanamin-thatashivaitantyaariri. ²Okempitaya, tzimayetatsi kempisantzinkari kinkishiretachari kantatsi irovayetyaaro tsikarika opaiyetarika. Iro kantacha tzimatsi pashine eentashireri, intaani jovayetaro pankirentsi. ³Irika kempisantzinkari ovayetarori tsikarika opaiyetarika, eero imanintavaitziri pashine kaari ovayetyaaronone. Ari inkempitzityaari kaari ovayetyaaronone eero imanintziri pashine ovayetarori, tema Pava te irimaninteri

irirori. ⁴¿Kantatsima inkisathayeeteri nampirentsinentsi? Eerora, tema iri kisathatajaanterine itzimi onampitariri, irijatzi tharomentyaarine. Ari okantari, tema Pava iri onampiyetariri maaroiteni ovayetarori tsikarika opaiyetarika, irijatzi tharomentyaarine.

⁵Jiroka oshiyarori, tzimayetatsi kempisantzinkari omairentantarori kitaite. Tzimayetatsi pashine kaari ompashinetzimoteri kitaite. Ontzimaty inkinkishiretakoyetaiya maaroni, te arite irotzitzikayeteri pashine opaitarika ikinkishiretari. ⁶Itzimi ñaapinkathatzirori aparoni kitaite, iriitajaantakera Avinkatharite ñaapinkathatziri. Ari okempitzitari eejatzi, itzimirika ovayetarori maaroni tsikarika opaiyetarika, iri Avinkatharite ñaapinkathatziri jovayetarori, tema ipaasoonketapiintatziiri. Ari ikempitari itzimi pinkayetzirori ovaritentsi, iri Avinkatharite ñaapinkathatzitaka ipaasoonketapiintzirira. ⁷Tera añaaamin-thavaitashitya aakaite, tera ankamin-thavaitashitya eejatzi. ⁸Eenirora añaayetzi, iriitakera Avinkatharite añiimoyetairi. Aririka ankamake, iriitakera eejatzi Avinkatharite ankamimote. Arira okantari, iriitake Avinkatharite ashitapiintairi eenirora añaayetzi, ari okempitzitari eejatzi aririka ankamayetake. ⁹Tema irootake itzimajaantakari Cristo, ikamimotantake, ari okanta jashitapiintantairi eenirora añaayetzi, aririka ankamayetake eejatzi.

¹⁰¿Opaitama pikishimatantariri pisheninka? ¿Opaitama pimanintantariri eeroka? Aña iriira Cristo intzime amenakoyetantaatsine maaroni apaata. ¹¹Tema iro josankinatakoyeetakeri, kantatsiri:

Jiroka ikantakeri Avinkatharite:
“Maaroitenira irotyeerovayeetai ñaapinkathayeetaina. Omape-rora.”

Aritakera intharomentayetairi
maaroiteni Pava.

¹²Aripaitera ankinkithatakotaiyaari
maaroiteni aakaite janta Pavaki.

¹³Irootake ovashaantantyaarori
akishimatavakaayeta. Aña ontzimatyē
ankantashireyete: “Eero nokantzimoneen-
takaavaitari pashine ‘nirentzitari,’
notzikashirevaitzirikari.” ¹⁴Niyotzi naaka
tera inthañaapithatantyaaro Pava
ovayetyaaro opaiyetarika. Iro kantacha,
tzimatsirika kinkishirevaitachane aritatsi
impinkavaitayeete, irimatero impinka-
vaite irirori. ¹⁵Aririka poñaakyaari
pashine kempisantzinkari povayetyaaro
otzimi ipinkiri irirori, tera petakoshire-
tyaari. ¿Aritatsima pinkantzimoneenta-
kaiyaari pashine okantakaantziro

povamatsitaro ovaritensi? ¿Pikovatziiima
povaariperoshiretairi irika? Irijatzira
irika kempisantaneri, ikamimentakeri
Cristo eejatzi. ¹⁶Arira okantari, te arite
poñaakayaeteri povayetari pikinkishire-
tari eeroka kameethari onatzi, impoña
inkantayetemi: “Jantakero irika kaaripe-
rori.” ¹⁷Aakaite akarayetzi ipinkathari-
ventayetai Pava, te iro kovaperotajaanta-
chane okaratzi avayetari, okaratzi
amireyetari eejatzi. Aña iro kovaperota-
taitachari antampatzikashireyetai,
asaikayetai kameetha, ankimoshireyetai,
tema iriitake kantakaantakerori Tasoren-
tsinkantsi. ¹⁸Itzimirika matanairori iroka
jantavaitaineri Cristo, aritake irinimota-
kaakeri Pava, ari inkempitayeriri eejatzi
atziriite ari iriakameethatakeri. ¹⁹Ari
okantari, ontzimatyē pantapiintayetairo
kantakaantziro iri isaikantayeetari
kameetha, kantakaanterone intharomen-
tashiretavakaantayeetyaari. ²⁰Aririka
pinkokovavaite povayetyaaro opaiyeta-
rika, paamaventya paparatzirokari
okaratzi jimonkaratakeneriri Pava
pashineete kempisantzinkari. Tema te
onthañaantsitya ovayetari. Iro kantacha

itzimirika ovayetarori opaiyetarika
impoña inkantzimoneentakaakyaari
pashine, jantakero kaariperori irika.

²¹Tera apantyaaro pinkantzimoneenta-
kaavaityaari “pirentzitari,” okantakaan-
tziro povayetari vathatsi, pimireyetaro
kachori, pantayetziro opaiyetarika.

²²Iroora apantaperotarori piyotakoshire-
tairi eeroka, intaanira Pava iyotakotaimi-
rone iroka. Intzimerika kaari eentashire-
ventavaitairone iroka, aritakera
irimatairo inkimoshireyetai. ²³Iro
kantacha itzimirika eentashirevaitatsine,
aririka irovakyaaro opaiyetarika, ari
onkempitzimotaiyaari jantakero kaaripe-
rori. Tema tera irantairo okaratzi
jiyotakoshirevetaari, kaariperora onake
iroka.

15 ¹Aakaite kempisantzinkari
aavyaashireriite, ontzimatyē
antsinampashiretzimoyetairi eentashire-
yetatsiri, tera intaani antayetero okaratzi
onimoyetairi aakaite. ²Ontzimatyē
antayetairo okaratzi onimoyeterine
asheninka, onkarate minthashiretakaiyaa-
rine irantayetairo kameethari. ³Iroota-
kera jantakeri Cristo, te inkovakovatero
otzimi onimoterine apaniro irirori. Tema
josankinayeetakero, kantatsiri:

Ikaratzi kaviyavaitemiri eeroka,
irijatzira kaviyitakanari naaka.

⁴Tema maaroite osankinatakotainchari
pairani, kempitakarori iroka, josankina-
yeetakero iriyotaayeetairo. Ari okanta
iroka Osankinajanorentsi, iro kantakaa-
rori añaantarori atsinampashirevaitzi, iro
tharomentashiretakairi oyaakoneentan-
tari. ⁵Iriitajaantake Pava kantakaarori
añaantarori atsinampashirevaitzi, irijatziri
tharomentashiretakaineri. Osheki
nokovakotapiintakeri inkantakaiyaaro
onkantya paakameethatavakaantyaari,
maaroiteni pinkempitakotaiyaari ikantara
Cristo Jesús. ⁶Onkempivaityaaro arimi
pintsipatavakaiya maaroiteni eerokaite

pimpanthaaventereri Pava, itzimi ashitariri Avinkatharite Jesucristo.

Ikinkithayeetaineri Kameethari Ñaantsi kaari judío-tatsine

⁷Tema osheki jaakameethayetai Cristo aakaite, eejatzi pinkempitaiya eerokaite, paakameethayetairi pashine atziri, tema ari onkantya iriñaapinkathayeetantyaariri Pava. ⁸Irootake nokantapiintakeri: Iri Cristo jotyaantaitakeri irantavaiventereri nosheninkapayeeni judío. Iro jimatantakarori iroka onkantya iriñaantayeetyaaro omaperotatya okaratzi ishinetakeriri Pava pairani avaisatziite.* ⁹Irojatzi rantakeneriri ikaratzi kaari nosheninkata, ari okanta jiñaapinkathayetaantairiri iriroriite, jineshinonkayetairi Pava. Jiroka josankinayeetakeri, kantatsiri:

Notharomentaventaime janta isaikayetzi kaari nosheninka.

Nompairyaayetaime nompanthaaventaime.

¹⁰Jiroka ikantzitaitakari eejatzi:

Pashinesatziite, pintharomentaina eerokaite pintsipayetaiyaari jashiyetaari Pava.

¹¹Ikantaitake eejatzi:

Pashinesatziite, pintharomentaiyaari Avinkatharite.

iMaaroiiteni atzirriite pintharomentaiyaari!

¹²Ipoña ikantake eejatzi Isaías-ni:

Ari intzimake incharinentiyaari Isaí.

Iriitake pinkathariventairine pashinesatzi atzirriite.

Iriitakera iroyaakoneentairi kaari asheninkata.

¹³Iri Pava tharomentakaiyaamine, iri kameetha saikakaayetemine pikempisantairira! Tema iri kantakaiyaarone oyaakoneentantyaariri. iIri Tasorentsins-

kantsi kantakaiyaamirone onkantya poyaakoperotantyaariri!

¹⁴Iyekiiite. Niyotzi naaka omapero pineshinonkayetavaka eerokaite, iyotaneperori pinayetzi, pimatakero piyotaavakaayetaka. ¹⁵Iro kantacha, nosankinatzi-miro iroka noshintsithatzi-miro onkantya eero pipeyakotantaro. Tema ikaminthaa-yeperotaimira Pava, ¹⁶jotyaantaana noñaaventaineri Jesucristo ikaratzi kaari nosheninkayeta. Nokinkithatainerira Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Pava, okempivaitaaro naakami omperatasorentsitaari. Iriima kaari nosheninkata, iriiyetakera kempivaitakarorimi jashitakaayeetariri Pava, namayetainerira Pava iroora ookimotaariri. Iriitakera Tasorentsinkantsi materone irovatampatzikashireyetairi. ¹⁷Okaratzi jantakaanari Cristo Jesús, kantavetachara nonkanta-kaaproventyaaromi naaka, noñaaventero okaratzi nantavaitaineri Pava. ¹⁸Iro kantamaitacha, intaani noñaaventairo okaratzi jimatakaayetakeneri irirori Cristo. Tema noñaayetakeri kaari nosheninkata ikempisantayetairo okaratzi noñaaventayetakeneriri, okaratzi nantavaitzimotakeri. ¹⁹Iri Tasorentsinkantsi pakenarori shintsinkantsi okanta notasonkaventantakari, iro nomayetantakarori kaari iñaapiintayeetzi pairani. Ari okanta nomatantakarori nokinkithatairo Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Cristo netanakaro Jerusalén-ki, ipoña nokenayetanake irojatzi Ilírico-ki. ²⁰Ari okanta nokovantakari noñaaventero Kameethari Ñaantsi janta tsika te inkemakoyeetero ivairo Cristo. Tera intaani nonkove niyaatero tsika janta jimayeetakero ikinkithatakaantaitzi. ²¹Tema jiroka josankinayeetakeri, ikantaitake:

Ari iriñeeri nampiyetarori janta tsika te iriñaaventaiteri irika.

* 15.8: Iri ikantakoyetzi jaka “judío-payeeni” itzimi ipaiyeetzi “tomeshitaari.”

Ikaratzi kaari kemakoyeterine, ari inkemathatakotairi.

Ikovake Pablo iriyaatero Roma-ki

²²Irootake kaari okantanta niyaate pisaikaiyini eerokaite, okantavetaka osheki nokovapiintavetaka. ²³Iro kantacha iroñaaka aritake nomatakero, tema tekatsi nantayetanairi jaka nampitsiiteki, aritake oshekitake osarentsi nokovapiintavetara nareetyaamimi. ²⁴Aririka niyaaminthatakeri España-ki, arira nokoviri nareetanakyaa-miri pinampiki. Aririka nosaikimovaitanaki janta, nokovi pampitakotena potyaantena España-ki. ²⁵Iro kantacha, netapaintyaaro niyaate Jerusalén-ki nampitakoyeteri janta itasorentsitakaitaire. ²⁶Tema irikaite Macedonia-satzi, ipoña Acaya-satzi, jotyaantaiyakena iriroriite kireeki onkantya nompantyaariri kempisantzinkariite ashinonkainkari nampiyetarori janta Jerusalén-ki. ²⁷Iriiyetakeri kovashiyetaincha impashitantayetya, tekatsira shintsiventerine. Okempivaitakaro irikaite impinakoventatyeyyaami ikempisantakaakeri irika kaari isheninkata. ²⁸Aririka nomonkaratakero nompayetakeri Jerusalén-satzi ikaratzi jotyaantayeetakeneriri, aripaitera navisanakeri pinampiyetarora eerokaite niyaatera janta España-ki. ²⁹Niyotzi iri Cristo tasonkaventatziitaineri aririka nareetakyaaami janta.

³⁰Iyeikiite, nokovakotzimi piñaañaatayotapiintena eerokaite, pinkempitakotyaanaro tsika nokantapiintziro naaka. Iro nokovakotzimiri, niyotzira piñaapinkathatziri eerokaite Avinkatharite Jesucristo, iri Tasorentsinkantsi kantakaamirori petakotantakanari.

³¹Pamanakotena eero jaakaantantana thainkashireri nampiyetarori Judea-ki. Pamanakoyetena onkantya iraavakoyeetantyaanarori kameethaini ipakaantayee-

tziriri itasorentsitakaitane Jerusalén-satzi, iro onimoyetantyaariri iriroriite. ³²Ari onkantya nonkimoshiretantyaari niyaatera pisaikaiyini eerokaite, irirorika Pava kovakaakenarone. Arira nomakoriyimovaitaiyemine eerokaite. ³³Jonkamintha iri Pava tsipashiretyaamine, iri kameetha saikakaayetemine! Ari onkantyaari.

Jovethayeetari atzirriite

16 ¹Iroora Febe aanakerone iroka osankinarensi. Iro nokempitakaantaa iroomi notsiro. Osheki antavaitake iroori japatotapiintayeetaka janta Cencrea-ki. ²Paakameethatavakero iroori, irootake jashitaari eejatzi Avinkatharite, aritzi paakameethatero pikempitapiintziri paakameethatziri pashine itasorentsitakaitairi. Pampitakoyetero ompaityaarika onkovityaayete. Tema osheki ampitakoyetake iroori. Ari okempitakenari naaka eejatzi osheki ampitakoyetakena.

³Povethatyaanaro Priscila ipoña Aquila. Irooyetake tsipayetakanari nantavaitziniri Cristo Jesús, ⁴irootake shineventakanari ovavisaakotakena. Osheki nopaasoonketakero irokaite, ari ikempitayetakero pashinesatzi kaari nosheninkayeta ikaratzi apatoyetapiintachari pashineki nampitsi. ⁵Povethatyaanari eejatzi ikaratzi apatoyetapiintachari opankoki. Povethatyaanari eejatzi netakotane Epeneto, tema iri etanakarori nokempisantakairi Cristo janta Acaya-ki.

⁶Povethatyaanaro María, otzimi antavaitakemiri osheki eerokaite. ⁷Povethatyaanari Andrónico, ipoña Junias nosheninkapayeeni jinatziri, iri tsipayetakanari jashitakoyeetana. Iriiyetake etakaro ikempisantzitaka tekeramintha naaka, irijatzi jiñaapinkathayetakeri otyaantajanoriite. ⁸Povethatyaanari netakotane Amplias, itzimi jashitaari Avinkatharite. ⁹Povethatyaanari Urbano,

itzimi karatapiintakenari nantavaitziniri Cristo Jesús. Povethatyaanari netakotane Estaquis. ¹⁰Povethatyaanari Apeles, itzimi jaakameethatakeri Cristo. Povethatyaanari maaroitene itzimi saikavankotziriri Aristóbulo. ¹¹Povethatyaanari nosheninka Herodión. Povethatyaanari saikavankotziriri Narciso, ikaratzi inampishiretantaari Avinkatharite. ¹²Povethatyaanaro Trifena, opoña Trifosa. Irootake tsipatakanari nantavaitziniri Avinkatharite. Povethatyaanaro netakotane Pérsida. Irojatzi notsipatakari nantavaitziniri Avinkatharite. ¹³Povethatyaanari Rufo, itzimi jiyoshiitairi Avinkatharite. Povethatyaanaro eejatzi iriniro, otzimi nokempitakaantari naaka iroomi noniro. ¹⁴Povethatyaanari Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes, ipoña ikaratapiintayetzi iriroriite, itzimi apaiyetzi iyekiite. ¹⁵Povethatyaanari Filólogo, Julia, Nereo ipoña iritsiro, Olimpás, ipoña maaroitene ikaratzi tsipayetari iriroriite apaiyetzi itasoren-tsitakaitane. ¹⁶Etakora pinkantya povethatavakaanaiya. Jovethayetami eerokaite maaroitene itzimi apatoventa-piintakariri Cristo jaka.

¹⁷Iyekiite, jiroka nokovakotzimiri: Paamaventyaari ñaanaminthatavakaa-chari itzimi otzitzikamentavakaarori jiyotaayeetakemiri pairani. Eerora pikempiyayetari eerokaite. ¹⁸Aña okempivaitakaro atziritanakityeemi “Inevavaitashitane,” iro omperatana-kyaarinemi. Tema kaarira Avinkatharite Jesucristo omperayetanaiyaarine. Iriiyetakera nintathayetashitariri eentashireriite jamatavivaitzirira. ¹⁹Nokemake naakaite kameetha pikantaiyani eerokaite, te pipiyathavaita, irootake oimoshirenkakenari. Nokovi naaka pinkameethashireperote,

onkempivaityaaromi te piyoyetaajate-romi okantakota kaariperori. ²⁰Iiriira Pava saikakaayetaimineri kameetha, irootaintsira inkantakaiyaaro pinkitsirin-kantyaariri Satanás, onkempivaityaaro povichoryaatyeerimi paatzikakeri. iOnkamintha ineshinonkataimi Avinkatharite Jesucristo!

²¹Jovethatami Timoteo, itzimi tsipatanari nantavaitziz, eejatzi nosheninkapayeeni Lucio, Jasón, ipoña Sosípater.

²²Naakatakera Tercio itzimi osankinayetziniriri Pablo. Naakatake eejatzi ovethatami, naaka jashitayeta eejatzi Avinkatharite.

²³Jovethatami Gayo. Arira nosaikiri iroñaaka ipankoki. Jovethayetami eejatzi ikaratzi nampiyetarori jaka. Jovethatami Erasto, itzimi oviriri kireeki ashitari nampitsi. Jovethatami eejatzi Cuarto, itzimi apaiyetairi iyeki.

²⁴iOnkamintha ineshinonkayetaimi maaroitene Avinkatharite Jesucristo! Ari onkantaari.

Ovekaraantaro tharomentaantsi

²⁵Thame antharomentaiaari iroñaaka matzirori inkempoyaaventayetakemi, ari onkantya pinkyaaryooventapiintantyaarori Kameethari Ñaantsi okaratzi ñaaventakotziriri Jesucristo, tsika otzimi kaari ikemathatapiintayeetaka pairani. ²⁶Iro kantacha, joñaakayeetantaa iroñaaka jiyotaantayeetakera maaroitene nampitsiki, onkantya inkempisantayeetantyaari eejatzi janta. Irootajaantakera josankinatakaayetakeriri kamantantaneriite irika Pava, Kañaaneri. ²⁷Thame antharomentaiaari apanirotatsiri Pava, Iyotaneri. Tema iiriira Jesucristo kantakaiyaarone ankantaitantyaarori antharomentaiaari. iAri onkantyaari!